

JIJ-meter, Verantwoording

Auteurs

Asia Sarti

Met medewerking van:

Kitty Jurrius

Inge Wissink (UvA)

Geert Jan Stams (UvA)

Publicatienummer 213

© **Stichting Alexander**

Amsterdam, maart 2012

In opdracht van

AMI Den Haag

Inhoudsopgave

Verantwoording	5
Inleiding	5
Jij-meter: de vragenlijsten	5
Verspreiding vragenlijst en resultaat	6
Validering en betrouwbaarheid	7
Kwalitatieve toetsing	7
Nieuwe vragenlijsten	7
Advies vervolg validering	8
Bijlage 1: Vragenlijst jongeren	9
Bijlage 2: Vragenlijst ouders	14
Bijlage 3: Vragenlijst hulpverleners	20
Bijlage 4: Eerste stappen in de ontwikkeling van de vragenlijsten	28
1 Stap 1: Face-validity	30
1.1 Vragenlijst jongeren	30
1.1.1 Dimensie 1: Cultuur en werkwijze	30
1.1.2 Dimensie 2: C-toets	31
1.1.3 Dimensie 3: Thema bijeenkomsten	31
1.1.4 Dimensie 4: Jongerenraad	31
1.1.5 Dimensie 5: Actieve Informatie	31
1.1.6 Dimensie 6: Klankbordgroep	32
1.1.7 Conclusie	32
1.2 Vragenlijst ouders	33
1.2.1 Dimensie 1: Cultuur en werkwijze	33
1.2.2 Dimensie 2: C-toets	33
1.2.3 Dimensie 3: Thema bijeenkomsten	34
1.2.4 Dimensie 4: Jongerenraad	34
1.2.5 Dimensie 5: Actieve Informatie	34
1.2.6 Dimensie 6: Klankbordgroep	34
1.2.7 Dimensie 7: Cliëntenraad	35
1.2.8 Conclusie	35
1.3 Vragenlijst hulpverleners	35
1.3.1 Dimensie 1: Cultuur en werkwijze	35
1.3.2 Dimensie 2: C-toets	36
1.3.3 Dimensie 3: Thema bijeenkomsten	36
1.3.4 Dimensie 4: Jongerenraad	36
1.3.5 Dimensie 5: Actieve Informatie	36
1.3.6 Dimensie 6: Klankbordgroep	37
1.3.7 Dimensie 7: Cliëntenraad	37
1.3.8 Conclusie	37

2	Stap 2: Betrouwbaarheid en validiteit	38
2.1	Het databestand	38
2.2	Factoranalyse	39
2.2.1	Dimensie Cultuur en werkwijze	39
2.2.2	Dimensie Klankbordgroep en panels	40
2.2.3	Dimensie C-toets.....	40
2.2.4	Dimensie Jongerenraad	40
2.2.5	Dimensie Themabijeenkomst	40
2.2.6	Dimensie Actieve informatievoorziening	40
2.3	Betrouwbaarheidsanalyse	41
2.4	Beschrijvende statistiek	41
2.5	Correlatieanalyse	41
2.6	Verschillen tussen instellingen.....	41
3	Stap 3: Definitie van 'kwalitatief goede participatie' en nieuwe dimensies	42
3.1	'Cliëntparticipatie' in wetgeving en jeugdzorgland	42
3.2	Cliëntparticipatie volgens JJJ-Utrecht	42
3.3	Cliëntparticipatie volgens cliënten.....	43
3.4	Cliëntparticipatie vanuit theorie.....	43
3.5	Goede cliëntparticipatie	44
4	Stap 4: Vragenlijst - overig	46
4.1	Introductie.....	46
4.1.1	Vragenlijst jongeren	46
4.1.2	Vragenlijst ouders.....	46
4.1.3	Vragenlijst hulpverleners	46
4.2	Achtergrondgegevens	46
4.2.1	Vragenlijst jongeren	47
4.2.2	Vragenlijst ouders.....	47
4.2.3	Vragenlijst hulpverleners	47
4.3	Antwoordcategorieën	47
4.4	Aanpassingen afsluiting.....	47
4.5	Wijze van afname	48
5	Aanpassen vragenlijsten en afname	49
5.1	Bijeenkomst 28 maart	49
5.1.1	Jongeren	49
5.1.2	Hulpverleners	50
5.2	Raadpleging ouders	50
5.3	Overige aanpassingen.....	51
6	Literatuurlijst	52

Verantwoording

Inleiding

JIJ Utrecht heeft in 2007 de JIJ Meter ontwikkeld met het oog op het meten van de kwaliteit van cliëntenparticipatie in de jeugdzorg. In 2011 heeft Stichting Alexander samen met de Universiteit van Amsterdam de JIJ-meter gevalideerd en doorontwikkeld. Daarbij zijn de volgende stappen genomen:

- De reeds bestaande vragenlijst is op face-validity en op inhoudelijke gronden beoordeeld en op grond daarvan is een nieuwe lijst tot stand gekomen.
- Deze is voorgelegd aan de doelgroepen, die de lijsten van feedback hebben voorzien en vervolgens zijn de lijsten vastgesteld.
- Deze lijsten zijn vervolgens verspreid onder hulpverleners en cliënten - ouders en jongeren - van jeugdzorginstellingen in de provincie Utrecht.
- Tegelijkertijd werden wederom gesprekken gevoerd met de doelgroepen over de inhoud van de lijsten.
- De ingevulde vragenlijsten werden gebruikt voor de statistische validering van de drie vragenlijsten.
- De kwalitatieve gegevens over de inhoud werden eveneens gebruikt om de vragenlijst op kwaliteit te beoordelen.
- Op grond van de kwantitatieve en kwalitatieve data werden de vragenlijsten herzien.

Een eerdere verantwoordingsrapportage (Verslag participatiemeter, januari-februari 2011; zie bijlage) is uitgebreid ingegaan op de eerste stappen van het valideringstraject. In dit verslag wordt beschreven wat de validering van de vragenlijsten heeft opgeleverd en hoe dit, samen met de kwalitatieve data van de gesprekken met de doelgroepen, heeft geresulteerd in de nieuwe vragenlijsten. De JIJ-meter wordt verder uitgezet en waar nodig doorontwikkeld. Om die reden wordt advies gegeven over een mogelijk vervolgtraject.

Jij-meter: de vragenlijsten

De in 2011 ontwikkelde en uitgezette vragenlijsten voor jongeren, ouders en hulpverleners, bestonden uit een aantal dimensies en bijbehorende items. De dimensies operationaliseerden het oordeel over de participatie in de zorginstelling. Om hiertoe te komen is nagegaan wat 'goede participatie in de zorg' betekent. Hiervoor is het begrip 'cliëntparticipatie' vanuit verschillende invalshoeken belicht: definitie in wetgeving en jeugdzorgland, ideeën van cliënten zelf over cliëntparticipatie, en cliëntparticipatie vanuit verschillende theoretische invalshoeken. Ook is gekeken naar de definitie die JIJ-Utrecht reeds hanteerde in haar bestaande meetinstrument. Op grond van de verscheidene definities van cliëntparticipatie is een vertaalslag gemaakt naar wat bouwstenen zouden moeten zijn voor goede cliëntparticipatie in de jeugdzorg. In de bijlage is een uitgebreide uiteenzetting van de operationalisering van 'goede participatie in de zorg' te vinden.

De drie ontwikkelde vragenlijsten bestonden in de basis uit dezelfde dimensies; de hulpverlenersvragenlijst had daarnaast een extra dimensie die specifiek handelde over de inbreng van hulpverleners zelf.

Dimensies jongerenvragenlijst	
1	De mate van geïnformeerd zijn over participatiemogelijkheden
2	De mate waarin de organisatie instrumenten heeft om participatie vorm te geven
3	De mate waarin participatiemogelijkheden door jongeren worden benut
4	De mate van tevredenheid over participatiemogelijkheden
5	De mate van invloed op eigen hulpverlening(s)plan
6	De mate waarin iets gedaan wordt met de inbreng
7	De mate waarin bij het vormgeven van cliëntparticipatie rekening wordt gehouden met diversiteit in de organisatie

Dimensies ouder vragenlijst	
1	De mate van geïnformeerd zijn over participatiemogelijkheden
2	De mate waarin de organisatie instrumenten heeft om participatie vorm te geven
3	De mate waarin participatiemogelijkheden door ouders worden benut
4	De mate van tevredenheid over participatiemogelijkheden
5	De mate van invloed op het hulpverlening(s)plan van het kind
6	De mate waarin iets gedaan wordt met de inbreng
7	De mate waarin bij het vormgeven van cliëntparticipatie rekening wordt gehouden met diversiteit in de organisatie

Dimensie hulpverlenersvragenlijst	
1	De mate van geïnformeerd zijn van cliënten over participatiemogelijkheden
2	De mate waarin de organisatie instrumenten heeft om participatie vorm te geven
3	De mate waarin participatiemogelijkheden door cliënten worden benut
4	De mate van tevredenheid over participatiemogelijkheden
5	De mate van invloed van cliënten op hulpverleningsplan
6	De mate waarin iets gedaan wordt met de inbreng van cliënten
7	De mate waarin hulpverleners inbreng hebben in het participatiebeleid van de organisatie
8	De mate waarin bij het vormgeven van cliëntparticipatie rekening wordt gehouden met diversiteit in de organisatie

Verspreiding vragenlijst en resultaat

De JIJ-meter is ontwikkeld voor aanbieders van jeugdzorg in de provincie Utrecht: LSG Rentray JOOZT, Lijn 5, Stichting Timon, De Rading, Maatschappij Zandbergen, Stichting Trajectum en Leger des Heils. In 2011 is de JIJ-meter verspreid onder hulpverleners en cliënten - ouders en jongeren - van vier van deze zeven aanbieders: Stichting Trajectum (drie locaties), Zandbergen, Leger des Heils en LSG Rentray JOOZT.

Dit heeft per doelgroep de volgende resultaten gegenereerd:

- Hulpverleners: 90 ingevulde vragenlijsten
- Jongeren : 63 ingevulde vragenlijsten
- Ouders : 50 ingevulde vragenlijsten

Validering en betrouwbaarheid

Nadat de data van de JJJ-meter binnen waren, zijn deze in SPSS gezet en heeft een validering en een betrouwbaarheidsanalyse plaatsgevonden. Een factoranalyse is een methode om te kunnen analyseren of de dimensies in een vragenlijst kloppen. Om de interne consistentie in dimensies te meten, is daarnaast een betrouwbaarheidstoets gedaan.

In het algemeen geldt dat de betrouwbaarheid van de drie vragenlijsten hoog was.

Voor de factoranalyse geldt dat deze voor de dimensies 1, 2, 3 niet heel effectief was: dit heeft te maken met onvoldoende items in de dimensie (dimensie 1) en het ontbreken van natuurlijke samenhang in een set aan items (dimensie 2 en 3 vormen niet echt een schaal, maar zijn meer een lijst van verschillende items).

Voor de overige dimensies geldt dat de factoranalyse een redelijke tot goede fit opleverde voor alledrie de vragenlijsten.

De jongerenvragenlijst leverde de beste fit op. Dit is verklaarbaar, aangezien de lijst in eerste instantie voor hen is gemaakt. Daarnaast zijn er meer jongerenvragenlijsten ingevuld dan vragenlijsten voor ouders. Voor de jongerenvragenlijst werd besloten deze zoveel mogelijk intact te laten.

De oudervragenlijst leverde ook een redelijk goede fit op. Wel zou het goed zijn meer vragenlijsten te verzamelen en de validering later nog een keer herhalen. Voor nu werd besloten ook deze vragenlijst zoveel mogelijk intact te houden.

Voor de hulpverlenersvragenlijst geldt dat de betrouwbaarheden en factorstructuur beter waren bij jongerengedeelte dan bij het oudergedeelte van de vragenlijst. De oorzaak was veel missing in het oudergedeelte van de vragenlijst. De mogelijke verklaringen, die hiervoor werden bedacht, waren de vormgeving van de vragenlijst (bij elke dimensie werden zowel items over jongeren als items over ouders weergegeven), alsmede een inhoudelijke oorzaak: hulpverleners hebben hier misschien niet voldoende zicht op voor ouders. Op grond hiervan werd besloten de lay-out van het oudergedeelte te veranderen.

Kwalitatieve toetsing

Aanvullend op de kwantitatieve toetsing en validering, zijn gesprekken gevoerd met jongeren, ouders en hulpverleners die de vragenlijsten hebben ingevuld. Dit heeft extra inzicht verschaft in de richting die de aanpassingen in de vragenlijsten op moesten.

Uit de kwalitatieve respons van jongeren, ouders en hulpverlener bleek vooral dat de vragenlijsten als te lang werden ervaren en dat sommige termen niet altijd werden begrepen.

Nieuwe vragenlijsten

Op grond van de validering van de vragenlijsten en de kwalitatieve feedback van de jongeren, ouders en hulpverleners, zijn wijzigingen aangebracht. Deze wijzigingen waren erop gericht de redelijk tot voldoende valide en betrouwbare vragenlijsten in de basis intact te houden, maar tegelijkertijd wel recht te doen aan de beleving van respondenten dat de vragenlijsten toegankelijker moeten. De dimensies zijn overeind gebleven, evenals de meeste items. Op inhoudelijke gronden zijn een aantal items geschrapt waarvan de inhoud voldoende werd gedekt door andere items of zijn items samengevoegd. Tevens is een aantal termen gewijzigd. Daarnaast is voor de hulpverlenersvragenlijst een substantiële structuurverandering aangebracht, waarbij de items over participatie van jongeren en ouders elkaar opvolgen in plaats van naast elkaar te worden weergegeven. De drie nieuwe JJJ-meter vragenlijsten voor jongeren, ouders en hulpverleners die dit heeft opgeleverd, zijn toegevoegd als bijlage.

Advies vervolg validering

Nu de nieuwe vragenlijsten voor jongeren, ouders en hulpverleners er zijn, kunnen deze worden ingezet om de doelgroepen te vragen naar de mate van kwaliteit die zij ervaren van de participatie in hun instelling. Over het algemeen kunnen we stellen dat de huidige vragenlijsten gebaseerd zijn op een voldoende betrouwbaarheid en factorstructuur van de items die zijn opgenomen in de lijsten. Tegelijkertijd is het goed te streven naar een volgende validering en een eventuele verbetering van de kwaliteit van de huidige vragenlijsten, en wel om twee redenen:

- Hoe meer vragenlijsten zijn verzameld, hoe sterker een validering is. Voldoende ingevulde vragenlijsten maken het daarnaast mogelijk ook verschillende achtergrondgegevens met elkaar te vergelijken. Het is dan bijvoorbeeld mogelijk te kijken of zich tussen verschillende instellingen erg verschillend gescoord wordt op de individuele items. Dit geeft informatie over de discriminerende waarde van een vragenlijst.
- De huidige vragenlijsten zijn gebaseerd op redelijke tot voldoende valide vragenlijsten, maar zijn op grond van inhoudelijke gronden doorontwikkeld; het zou goed zijn om deze nieuwe lijsten die zijn ontstaan, ook te onderzoeken op validiteit en betrouwbaarheid.

Bijlage 1: Vragenlijst jongeren

DE JIJ METER (VOOR JONGEREN)

Waarom vul ik deze JIJ meter in?

Jongeren hebben het RECHT om hun mening te geven over de zorg. Om te kijken in hoeverre jij bij jouw zorginstelling je mening kunt laten horen, heeft JIJ Utrecht de JIJ meter gemaakt.

Wat gaat er met mijn antwoorden gebeuren?

Nadat jij en andere jongeren de JIJ-meter hebben ingevuld, gaat JIJ Utrecht samen met de instelling bepalen wat er beter kan. Zo krijg jij meer kansen om mee te denken, mee te doen en mee te beslissen binnen de instelling.

JIJ Utrecht verwerkt de antwoorden anoniem. Alvast bedankt voor het invullen!

Ik ben een jongen meisje en ben ..... Jaar

Zorginstelling (kruis de instelling aan van wie jij zorg ontvangt)

Joozt LSG Rentray

Lijn 5

Stichting Timon

De Rading

Maatschappij Zandbergen

Stichting Trajectum omcirkel jouw locatie:

1. Kinabu 2. De Molenhorst 3. De Zevenster 4. Bethanië

Leger des Heils (UJL/OCG) omcirkel jouw locatie:

1. Maria Internaat 2. Nieuw Maliesteyn 3. Gezinshuis 4. Ambulant

Hulpvorm

Woongroep/leefgroep

Ambulant

Pleegzorg

Dagbehandeling

Weet niet

Anders, namelijk.....

Hoe beantwoord ik de vragen?

De vragenlijst bestaat uit een aantal vragen waar je telkens antwoord op kunt geven. Kruis voor iedere vraag het antwoord van je keuze aan. Vul 'ja' of 'soms' in als je het er (soms) mee eens bent. Vul 'nee' in als je het er niet mee eens bent. Vul 'weet niet' in als je geen antwoord kunt geven.

Daarnaast zijn er een aantal open vragen. Je mag hier zelf een antwoord opschrijven.

1 Weet jij hoe je jouw mening kunt geven ?

	JA	SOMS	NEE	WEET NIET
a) De instelling vraagt mij om mijn mening te geven	☐	☐	☐	☐
b) De instelling vertelt mij wanneer ik mijn mening kan geven	☐	☐	☐	☐
c) In de wachtkamers op de instelling vind je informatie in verschillende talen	☐	☐	☐	☐
d) De informatie over manieren om mee te praten is makkelijk te vinden	☐	☐	☐	☐

e) Wat doe jij zelf om aan informatie te komen over manieren om je mening te geven?

.....

.....

f) Waar zou je informatie over manieren om je mening te geven graag willen vinden?

.....

.....

2 Op welke manieren kan jij in jouw instelling je stem laten horen?

	JA	SOMS	NEE	WEET NIET
a) Door mee te praten over mijn hulpverleningsplan	☐	☐	☐	☐
b) Door het invullen van een cliënttevredenheidsonderzoek	☐	☐	☐	☐
c) Door mee te praten in de huis/groepsvergadering	☐	☐	☐	☐
d) Door mee te praten in een themabijeenkomst	☐	☐	☐	☐
e) Door mijn mening te geven in de jongerenraad	☐	☐	☐	☐
f) Door mijn mening te laten horen in een panel (forum)	☐	☐	☐	☐
g) Door het indienen van een klacht	☐	☐	☐	☐

3 Heb je wel eens je mening gegeven op een van de volgende manieren?

	JA, vaak (meer dan 2 x)	JA, 1 of 2 keer	NEE, nog nooit	WEET NIET
a) Met de hulpverlener praten over mijn hulpverleningsplan	☐	☐	☐	☐
b) Door het invullen van een cliënttevredenheidsonderzoek	☐	☐	☐	☐
c) In de huis/groepsvergadering	☐	☐	☐	☐
d) In een themabijeenkomst	☐	☐	☐	☐
e) In de jongerenraad	☐	☐	☐	☐
f) In een panel (forum)	☐	☐	☐	☐
g) Door het indienen van een klacht	☐	☐	☐	☐

h) Is er nog een andere manier waarop jij in de instelling jouw mening kan geven?

- JA
- NEE (> ga verder met vraag 4)
- WEET IK NIET (> ga verder met vraag 4)

i) Zo ja, op welke manier dan?

.....

.....

j) Heb je daar wel eens aan meegedaan?

- ja, dat heb ik vaak gedaan (meer dan 2 x)
- ja, dat heb ik 1 of 2 keer gedaan
- nee, dat heb ik nog nooit gedaan

4 Wat vind jij van de manieren die de instelling heeft om je mening te geven?

	JA	SOMS	NEE	WEET NIET
a) Ik kan makkelijk mijn mening geven	☐	☐	☐	☐
b) Ik heb in de instelling genoeg mogelijkheden om mijn stem te laten horen	☐	☐	☐	☐
c) Als ik anoniem mijn mening wil geven, dan kan dat	☐	☐	☐	☐
d) Als ik zelf een idee heb, dan kan ik daar iets mee doen in deze instelling	☐	☐	☐	☐
e) Ik kan mijn stem laten horen op een manier die past bij mijn (culturele) achtergrond	☐	☐	☐	☐

5 De volgende vragen gaan over of jij invloed hebt op de hulp die je krijgt

	JA	SOMS	NEE	WEET NIET
a) Ik kan mee beslissen over de zorg die ik krijg	☐	☐	☐	☐
b) Mijn hulpverlener luistert naar wat ik belangrijk vind	☐	☐	☐	☐
c) In het hulpverleningsplan staat wat ik belangrijk vind	☐	☐	☐	☐
d) Ik beslis mee of ik de doelen uit mijn hulpverleningsplan heb gehaald	☐	☐	☐	☐
e) Ik beslis mee over de zorg die ik hierna krijg	☐	☐	☐	☐

6

Wat vind jij van wat de instelling met jouw mening doet?

	JA	SOMS	NEE	WEET NIET
a) Ik heb het gevoel dat de instelling mijn mening serieus neemt	☐	☐	☐	☐
b) De instelling gaat met jongeren in gesprek over wat beter kan	☐	☐	☐	☐
c) De instelling houdt actief rekening met gebruiken, rituelen, belangrijke feesten en gebeurtenissen uit verschillende culturen	☐	☐	☐	☐
d) Ik merk dat er binnen de instelling wat gebeurt met mijn ideeën	☐	☐	☐	☐
e) Als ik me uit dan hoor ik binnen korte tijd wat er mee gebeurt	☐	☐	☐	☐
f) De instelling doet wat met mijn ideeën over hoe jongeren met een buitenlandse komaf zich (beter) thuis kunnen voelen op de instelling	☐	☐	☐	☐

Bedankt voor het invullen! Dankzij jouw mening kunnen wij de stem van jongeren nog beter laten horen in de jeugdzorg!

Mocht je tijdens of na het invullen van de JIJ- meter nog vragen hebben, stuur ons dan gerust een email (info@jijutrecht.nl)

Ook lid worden van het JIJ Panel? JIJ heeft jouw mening hard nodig!

Wij willen jouw mening ook heel graag in de toekomst horen. JIJ Utrecht stuurt je dan af en toe een vraag of een uitnodiging om mee te praten.

Ja, ik word lid van het JIJ panel!

Wil je lid worden van het JIJ panel, vul dan hieronder duidelijk leesbaar in BLOKLETTERS je persoonlijke gegevens in.

Voornaam: .....

Achternaam: .....

Hoe wil jij door het JIJ panel benaderd worden?

e-mailadres..... telefoonnummer.....

Bijlage 2: Vragenlijst ouders

DE JIJ METER (VOOR OUDERS)

- ?** *Wie is JIJ Utrecht?* JIJ Utrecht laat de stem horen van kinderen, jongeren, ouders en opvoeders die hulp krijgen van een jeugdzorginstelling in de provincie Utrecht.
- ?** *Waarom vult u de JIJ meter in?* De JIJ meter is een vragenlijst die is ontwikkeld door JIJ Utrecht. Door het invullen van de JIJ meter kunt u uw stem laten horen. Wij weten dan wat een zorginstelling doet om u te betrekken bij de zorg en waar het nog beter kan.
- ?** *Wat gebeurt er met de uitkomsten?* Nadat u en andere ouders en jongeren de JIJ meter hebben ingevuld, gaat JIJ Utrecht samen met de zorginstelling vaststellen waar meer aandacht aan besteed moet worden. Zo krijgen u en uw kind meer kansen om mee te denken en mee te doen binnen de instelling.
- ?** *Hoe lang duurt het?* Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 10 minuten. Wij stellen het zeer op prijs als u meedenkt. Hiermee helpt u ons de inspraak van cliënten te verbeteren. JIJ Utrecht verwerkt de antwoorden anoniem. Alvast bedankt voor het invullen!

Ik ben moeder vader verzorger

Van een kind met de leeftijd van: .....jaar

Zorginstelling *(kruis aan van welke instelling uw kind zorg ontvangt)*

- Joozt LSG Rentray
- Lijn 5
- Stichting Timon
- De Rading
- Maatschappij Zandbergen
- Stichting Trajectum omcirkel jouw locatie:
1. Kinabu 2. De Molenhorst 3. De Zevenster 4. Bethanië
- Leger des Heils (UJL/OCG) omcirkel jouw locatie:
1. Maria Internaat 2. Nieuw Maliesteyn 3. Gezinshuis 4. Ambulant

Hulpvorm *(kruis aan wat voor een zorg uw kind zorg ontvangt)*

- Woongroep/leefgroep Ambulant Pleegzorg
- Dagbehandeling Weet ik niet Anders, namelijk: .....

Hoe beantwoord ik de vragen?

De vragenlijst bestaat uit een aantal vragen met bijbehorende stellingen en antwoordmogelijkheden. Kruis voor iedere stelling het antwoord van uw keuze aan. Vul 'ja' of 'soms' in als u het er (soms) mee eens bent. Vul 'nee' in als u het er niet mee eens bent. Vul 'weet niet' in als u geen antwoord kunt geven.

Daarnaast zijn er een aantal open vragen. U mag hier zelf een antwoord opschrijven.

1 Wat vindt u van de informatie die u krijgt over manieren waarop u uw mening kunt geven?

	JA	SOMS	NEE	WEET NIET
a) De instelling vraagt mij om mijn mening te geven	☐	☐	☐	☐
b) De instelling vertelt mij wanneer ik mijn mening kan geven	☐	☐	☐	☐
c) In de wachtkamers op de instelling vind je informatie in verschillende talen	☐	☐	☐	☐
d) De informatie over manieren om mee te praten is makkelijk te vinden	☐	☐	☐	☐

e) Waar zoekt u zelf informatie over manieren om mee te praten?

.....
 .....

f) Waar zou u informatie over manieren om mee te praten graag willen vinden?

.....
 .....

2 Op welke manieren kunt u in de instelling uw stem laten horen?

	JA	SOMS	NEE	WEET NIET
a) Door mee te praten over het hulpverleningsplan van mijn kind	☐	☐	☐	☐
b) Door het invullen van een cliënttevredenheidsonderzoek	☐	☐	☐	☐
c) Door mee te praten in een themabijeenkomst	☐	☐	☐	☐
d) Door mijn mening te geven in de cliëntenraad/ouderraad	☐	☐	☐	☐
e) Door mijn mening te laten horen in een panel (forum)	☐	☐	☐	☐
f) Door het indienen van een klacht	☐	☐	☐	☐

g) Vindt u in het algemeen dat u voldoende uw mening kunt geven?

Ja

Nee

h) Waarom wel/niet?

.....
 .....

3

Heeft u wel eens uw mening gegeven op een van de volgende manieren?

	JA, vaak (meer dan 2 x)	JA, 1 of 2 keer	NEE, nog nooit	WEET NIET
a) Met de hulpverlener praten over het hulpverleningsplan van mijn kind	☐	☐	☐	☐
b) Door het invullen van een cliënttevredenheidsonderzoek	☐	☐	☐	☐
c) In een themabijeenkomst	☐	☐	☐	☐
d) In de cliëntenraad/ouderraad	☐	☐	☐	☐
e) In een panel (forum)	☐	☐	☐	☐
f) Door het indienen van een klacht	☐	☐	☐	☐

g) Is er nog een andere manier waarop u in de instelling uw mening kan geven?

NEE (> ga verder met vraag 4)

JA

h) Zo ja, op welke manier dan?

.....

.....

i) Heeft u daar wel eens aan meegedaan?

ja, dat heb ik vaak gedaan (meer dan 2 x)

ja, dat heb ik 1 of 2 keer gedaan

nee, dat heb ik nog nooit gedaan

4

Wat vindt u van de manieren die de instelling heeft om uw mening te geven?

	JA	SOMS	NEE	WEET NIET
a) Ik kan makkelijk mijn mening geven	☐	☐	☐	☐
b) Ik heb in de instelling genoeg mogelijkheden om mijn stem te laten horen	☐	☐	☐	☐
c) Als ik anoniem mijn mening wil geven, dan kan dat	☐	☐	☐	☐
d) Als ik zelf een idee heb, dan kan ik daar iets mee doen in deze instelling	☐	☐	☐	☐
e) Ik kan mijn stem laten horen op een manier die past bij mijn (culturele) achtergrond	☐	☐	☐	☐

5

De volgende vragen gaan over of u invloed heeft op de hulp die uw kind krijgt

	JA	SOMS	NEE	WEET NIET
a) Ik kan mee beslissen over de zorg die mijn kind krijgt	☐	☐	☐	☐
b) De hulpverlener van mijn kind luistert naar wat ik belangrijk vind	☐	☐	☐	☐
c) Ik beslis mee of ik de doelen uit het hulpverleningsplan van mijn kind zijn bereikt	☐	☐	☐	☐
d) Ik beslis mee over wat er na afloop van de zorg gebeurt	☐	☐	☐	☐

6

Wat vindt u van wat de instelling met uw mening doet?

	JA	SOMS	NEE	WEET NIET
a) Ik heb het gevoel dat de instelling mijn mening serieus neemt	☐	☐	☐	☐
b) De instelling gaat met ouders in gesprek over wat beter kan	☐	☐	☐	☐
c) De instelling houdt actief rekening met gebruiken, rituelen, belangrijke feesten en gebeurtenissen uit verschillende culturen	☐	☐	☐	☐
d) Ik merk dat er binnen de instelling wat gebeurt met mijn ideeën	☐	☐	☐	☐
e) Als ik een vraag stel of mijn mening geef dan hoor ik binnen korte tijd wat er mee gebeurt	☐	☐	☐	☐
f) De instelling doet wat met mijn ideeën over hoe cliënten met een buitenlandse komaf zich (beter) thuis kunnen voelen op de instelling	☐	☐	☐	☐

g) Vindt u in het algemeen dat de instelling voldoende met uw mening doet?

Ja Nee

h) Waarom wel/niet?

.....

.....

**Bedankt voor het invullen! Dankzij uw mening kunnen wij de
inspraakmogelijkheden van cliënten in de jeugdzorg verbeteren!**

Mocht u tijdens of na het invullen van de JJJ- meter nog vragen hebben, stuur ons dan gerust een email (info@jjjutrecht.nl).

Ook lid worden van het JJJ Panel? JJJ heeft uw mening hard nodig!

Wij willen uw mening ook erg graag in de toekomst horen. JJJ Utrecht stuurt u dan af en toe een vraag of een uitnodiging om mee te praten om zo invloed uit te oefenen op de jeugdzorg

Ja, ik word graag lid van het JIJ panel

Wilt u lid worden van het JIJ panel, vul dan hieronder in BLOKLETTERS uw persoonlijke gegevens in:

Voornaam: .....

Achternaam: .....

Hoe wilt u door het JIJ panel benaderd worden?

e-mailadres..... telefoonnummer.....

Bijlage 3: Vragenlijst hulpverleners

DE JIJ METER (VOOR HULPVERLENERS)

- ? Wie is JIJ Utrecht?** JIJ Utrecht laat de stem horen van kinderen, jongeren, ouders en opvoeders die hulp krijgen van een jeugdzorginstelling in de provincie Utrecht.
- ? Waarom vul je de JIJ meter in?** Naast de mening van cliënten wil JIJ Utrecht ook graag weten hoe professionals denken over de cliëntenparticipatie binnen de instelling. Op deze manier is het mogelijk om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van het niveau van cliëntenparticipatie en te kijken waar het beter kan.
- ? Wat gebeurt er met de uitkomsten?** Met jouw inbreng, dat van collega medewerkers en van cliënten gaat JIJ Utrecht in overleg met de instelling om vast te stellen hoe cliënten meer kansen kunnen krijgen om mee te denken, mee te doen en mee te beslissen binnen de instelling.
- ? Hoe lang duurt het?** Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 10 minuten. Wij stellen het zeer op prijs als je meedenkt. Hiermee help je ons om de inspraak van cliënten in de jeugdzorg te verbeteren.

JIJ Utrecht verwerkt de antwoorden anoniem. Alvast bedankt voor het invullen!

Zorginstelling (kruis aan bij welke instelling je werkzaam bent)

- Joozt LSG Rentray
- Lijn 5
- Stichting Timon
- De Rading
- Maatschappij Zandbergen
- Stichting Trajectum omcirkel jouw locatie:
  - 1. Kinabu 2. De Molenhorst 3. De Zevenster 4. Bethanië
- Leger des Heils (UJL/OCG) omcirkel jouw locatie:
  - 1. Maria Internaat 2. Nieuw Maliesteyn 3. Gezinshuis 4. Ambulant

Mijn functie: . .....

Hoe beantwoord ik de vragen?

De vragenlijst bestaat uit een aantal vragen met stellingen en antwoordmogelijkheden. Kruis bij iedere stelling het antwoord van je keuze aan. Vul 'ja' of 'soms' in als je het er (soms) mee eens bent. Vul 'nee' in als je het er niet mee eens bent. Vul 'weet niet' in als je geen antwoord kunt geven.

Daarnaast zijn er een aantal open vragen. Je mag hier zelf een antwoord opschrijven.

LET OP: Eerst volgt een aantal stellingen die gaan over de participatie van jongeren. Dan een aantal stellingen over de participatie van ouders. Tenslotte volgt een aantal stellingen over de inspraak die jij als hulpverlener zelf hebt. Vul alle stellingen in!

I JONGEREN

- 1 Wat vind je van de informatie die jongeren krijgen over manieren waarop ze hun mening kunnen geven?

	JA	SOMS	NEE	WEET NIET
a) De instelling vraagt jongeren om hun mening te geven	☐	☐	☐	☐
b) De instelling vertelt jongeren waar en wanneer zij hun stem kunnen laten horen	☐	☐	☐	☐
c) In de wachtkamers op de instelling vinden jongeren informatie in verschillende talen	☐	☐	☐	☐
d) De informatie over manieren om mee te praten is makkelijk te vinden	☐	☐	☐	☐

- 2 Op welke manieren kunnen jongeren binnen de instelling hun stem laten horen?

	JA	SOMS	NEE	WEET NIET
a) Door mee te praten over het hulpverleningsplan	☐	☐	☐	☐
b) Door het invullen van een cliënttevredenheidsonderzoek	☐	☐	☐	☐
c) Door mee te praten in de huisvergadering	☐	☐	☐	☐
d) Door mee te praten in een themabijeenkomst	☐	☐	☐	☐
e) Door hun mening te geven in de jongerenraad	☐	☐	☐	☐
f) Door hun mening te laten horen in een panel (forum)	☐	☐	☐	☐
g) Door het indienen van een klacht	☐	☐	☐	☐

- 3 Maken jongeren over het algemeen ook gebruik van een van de volgende manieren om hun mening te geven?

	JA, vaak (meer dan 2 x)	JA, 1 of 2 keer	NEE, nog nooit	WEET NIET
a) Door mee te praten over het hulpverleningsplan	☐	☐	☐	☐
b) Door het invullen van een cliënttevredenheidsonderzoek	☐	☐	☐	☐
c) Door mee te praten in de huisvergadering	☐	☐	☐	☐
d) Door mee te praten in een themabijeenkomst	☐	☐	☐	☐
e) Door hun mening te geven in de jongerenraad	☐	☐	☐	☐
f) Door hun mening te geven in een panel (forum)	☐	☐	☐	☐
g) Door het indienen van een klacht	☐	☐	☐	☐

h) Is er nog een andere manier waarop jongeren hun mening kunnen geven over de instelling?

- JA
- NEE (> ga verder met vraag 4)
- WEET NIET (> ga verder met vraag 4)

i) Zo ja, op welke manier dan?

.....

.....

j) Wordt daar gebruik van gemaakt?

- ja, regelmatig
- ja, soms
- nee, nooit
- weet niet

4

De volgende stellingen gaan over de manieren waarop jongeren bij de zorg en de instelling betrokken worden

	JA	SOMS	NEE	WEET NIET
a) Hulpverleners luisteren naar wat jongeren belangrijk vinden	☐	☐	☐	☐
b) Jongeren hebben in de instelling genoeg geschikte mogelijkheden om hun stem te laten horen	☐	☐	☐	☐
c) Als jongeren zelf met een idee komen, dan kunnen ze daar iets mee doen in deze instelling	☐	☐	☐	☐
d) Jongeren met verschillende culturele achtergronden voelen zich uitgenodigd om hun stem te laten horen in deze instelling	☐	☐	☐	☐

5

De volgende stellingen gaan over de invloed die jongeren hebben op de zorg die ze ontvangen

	JA	SOMS	NEE	WEET NIET
a) Jongeren kunnen meebeslissen over de zorg die ze krijgen	☐	☐	☐	☐
b) Hulpverleners hebben gesprekken met jongeren over het bereiken van de gestelde doelen uit het hulpverleningsplan	☐	☐	☐	☐
c) Jongeren beslissen mee of de doelen uit hun hulpverleningsplan zijn bereikt	☐	☐	☐	☐
d) Jongeren beslissen mee over wat er na afloop van de zorg gebeurt	☐	☐	☐	☐

6

Wat vind je van wat de instelling met de mening van jongeren doet?

	JA	SOMS	NEE	WEET NIET
a) De instelling gaat met jongeren in gesprek over wat beter kan	☐	☐	☐	☐
b) De instelling houdt actief rekening met gebruiken, rituelen, belangrijke feesten en gebeurtenissen uit verschillende culturen	☐	☐	☐	☐
c) Ik merk dat er binnen de instelling wat gebeurt de ideeën van jongeren	☐	☐	☐	☐
d) Jongeren krijgen te horen wat er met een vraag/ opmerking van hen gebeurt	☐	☐	☐	☐
e) De instelling doet wat met de ideeën van jongeren over hoe jongeren met een buitenlandse komaf zich (beter) thuis kunnen voelen op de instelling	☐	☐	☐	☐

II OUDERS

1

Wat vind je van de informatie die ouders krijgen over manieren waarop **ze hun hun mening geven?**

	JA	SOMS	NEE	WEET NIET
a) De instelling vraagt ouders om hun mening te geven	☐	☐	☐	☐
b) De instelling vertelt ouders waar en wanneer ze hun stem kunnen laten horen	☐	☐	☐	☐
c) In de wachtkamers op de instelling vinden ouders informatiefolders in verschillende talen	☐	☐	☐	☐
d) De informatie over manieren om mee te praten is makkelijk te vinden	☐	☐	☐	☐

2

Op welke manieren kunnen ouders binnen de instelling hun stem laten horen?

	JA	SOMS	NEE	WEET NIET
a) Door mee te praten over het hulpverleningsplan	☐	☐	☐	☐
b) Door het invullen van een C-toets of vragenlijst	☐	☐	☐	☐
c) Door mee te praten in een themabijeenkomst	☐	☐	☐	☐
d) Door hun mening te geven in de cliëntenraad/ouderraad	☐	☐	☐	☐
e) Door hun mening te laten horen in een panel (forum)	☐	☐	☐	☐
f) Door het indienen van een klacht	☐	☐	☐	☐

3

Maken ouders over het algemeen ook gebruik van een van de volgende manieren om hun mening te geven?

	JA, vaak (meer dan 2 x)	JA, 1 of 2 keer	NEE, nog nooit	WEET NIET
a) Door mee te praten over het hulpverleningsplan	☐	☐	☐	☐
b) Door het invullen van een C-toets of vragenlijst	☐	☐	☐	☐
c) Door mee te praten in een themabijeenkomst	☐	☐	☐	☐
d) Door hun mening te geven in de cliëntenraad/ouderraad	☐	☐	☐	☐
e) Door hun mening te geven in een panel (forum)	☐	☐	☐	☐
f) Door het indienen van een klacht	☐	☐	☐	☐

g) Is er nog een andere manier waarop ouders over de instelling hun mening kunnen geven?

- JA
- NEE (> ga verder met vraag 4)
- WEET NIET (> ga verder met vraag 4)

h) Zo ja, op welke manier dan?

.....
.....
i) Wordt daar gebruik van gemaakt?

ja, regelmatig

ja, soms

nee, nooit

weet niet

4

De volgende stellingen gaan over de manieren waarop ouders bij de zorg en de instelling betrokken worden

	JA	SOMS	NEE	WEET NIET
a) Hulpverlener luisteren naar wat ouders belangrijk vinden	☐	☐	☐	☐
b) Ouders hebben in de instelling genoeg geschikte mogelijkheden om hun mening te laten horen	☐	☐	☐	☐
c) Als ouders zelf met een idee komen, dan kunnen ze daar iets mee doen binnen de instelling	☐	☐	☐	☐
d) Cliënten met verschillende culturele achtergronden voelen zich uitgenodigd om hun stem te laten horen in deze instelling	☐	☐	☐	☐

5

De volgende stellingen gaan over de invloed die ouders hebben op de zorg die ze ontvangen

	JA	SOMS	NEE	WEET NIET
a) Ouders kunnen meebeslissen over de zorg die hun kind krijgt	☐	☐	☐	☐
b) Hulpverleners hebben gesprekken met ouders over het bereiken van de gestelde doelen uit het hulpverleningsplan	☐	☐	☐	☐
c) Ouders beslissen mee of de doelen uit het hulpverleningsplan zijn bereikt	☐	☐	☐	☐
d) Ouders beslissen mee over wat er na afloop van de zorg gebeurt	☐	☐	☐	☐

6

Wat vind je van wat de instelling met de mening van ouders doet?

	JA	SOMS	NEE	WEET NIET
a) De instelling gaat met ouders in gesprek over wat beter kan	☐	☐	☐	☐
b) De instelling houdt actief rekening met gebruiken, rituelen, belangrijke feesten en gebeurtenissen uit verschillende culturen	☐	☐	☐	☐
c) Ouders krijgen te horen wat er met een vraag/ opmerking van hen gebeurt	☐	☐	☐	☐
d) De instelling doet wat met de ideeën van ouders over hoe cliënten met een buitenlandse komaf zich (beter) thuis kunnen voelen op de instelling	☐	☐	☐	☐

III JOUW INBRENG ALS HULPVERLENER

1

De volgende stellingen gaan over de inbreng die jij als hulpverlener hebt op het participatiebeleid van de organisatie

	JA	SOMS	NEE	WEET NIET
a) Ik ben zelf gemotiveerd om bij te dragen aan cliëntenparticipatie	☐	☐	☐	☐
b) Ik kan als hulpverlener ideeën inbrengen in de organisatie over cliëntenparticipatie	☐	☐	☐	☐
c) De organisatie heeft over het algemeen waardering voor de inbreng van ideeën, ook voor die van mij	☐	☐	☐	☐

d) Welke suggesties heb je om cliëntenparticipatie in de organisatie te versterken?

.....

.....

.....

Bedankt voor het invullen! Dankzij jouw mening kunnen wij de inspraakmogelijkheden van cliënten in de jeugdzorg verbeteren!

Mocht je tijdens of na het invullen van de JIJ-meter nog vragen hebben, stuur ons dan gerust een email (info@jijutrecht.nl)

Ook lid worden van het JIJ Hulpverleners Panel

JIJ heeft jouw ideeën en feedback nodig – word daarom lid van het JIJ Utrecht Hulpverleners Panel!

Wij willen jouw mening ook erg graag in de toekomst horen. JIJ Utrecht stuurt je dan af en toe een vraag of een uitnodiging om mee te denken. Daarnaast houdt JIJ Utrecht je als panellid op de hoogte van best practices en goede voorbeelden van cliëntparticipatie.

Ja, ik word graag lid van het JIJ panel

Wil je lid worden van het JIJ panel, vul dan hieronder in blokletters jouw persoonlijke gegevens in:

Voornaam: .....

Achternaam: .....

Hoe wil je door het JIJ panel benaderd worden?

e-mailadres..... telefoonnummer.....

Bijlage 4: Eerste stappen in de ontwikkeling van de vragenlijsten

Inleiding

JIJ-Utrecht ontwikkelde de JIJ-participatie meter om zinvolle en realistische verbeteringen te bewerkstelligen in de jeugdzorg. De vragenlijst die hiertoe ontwikkeld werd heeft tot doel na te gaan welke en hoe instrumenten ingezet worden om de cliëntparticipatie te verbeteren. De meter meet het gebruik van zeven mogelijke instrumenten. Per instrument kunnen punten verdiend worden op de participatiemeter. Hoe meer punten, hoe hoger de participatiegraad. Deze zeven instrumenten zijn: actieve informatie voorzieningen, C-toets, cliëntenraad, jongerenraad/huisvergadering, panels/ klankborden en themabijeenkomsten.

In januari en februari 2011 heeft Stichting Alexander in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam de door JIJ-Utrecht ontwikkelde vragenlijsten beoordeeld op face-validiteit en statistische validiteit en betrouwbaarheid, en heeft wetgeving en literatuur geraadpleegd om te komen tot een operationalisering van 'goede cliëntparticipatie'. Op grond hiervan heeft zij de reeds bestaande vragenlijsten aangepast.

In deze bijlage staat beschreven welke stappen Stichting Alexander heeft genomen en waar dit toe heeft geleid. De nieuwe vragenlijsten voor jongeren, ouders en hulpverleners worden als bijlagen toegevoegd.

1 Stap 1: Face-validity

Allereerst zijn de stellingen en dimensies van de JIJ-participatiemeter, zoals die zijn opgesteld en ingedeeld door JIJ-Utrecht, beoordeeld op face-validiteit. Hiertoe zijn de volgende stappen gezet:

- De face-validiteit van de afzonderlijke stellingen is beoordeeld door formulering van de individuele stellingen te beoordelen.
- De face-validiteit van de dimensies is beoordeeld door de stellingen op grond van inhoud naar eigen inschatting in te delen onder de dimensies.

Hieronder worden de resultaten hiervan beschreven. Daarbij wordt eerst de vragenlijst van de jongeren besproken, gevolgd door de vragenlijst van de ouders en de hulpverleners.

1.1 Vragenlijst jongeren

In onderstaand schema wordt de indeling van de stellingen per dimensie in de JIJ-participatiemeter weergegeven, alsmede een weergave van een indeling van de stellingen op grond van face-validiteit. Daaronder wordt per dimensies de face-validiteit toegelicht.

Dimensies	JIJ-Utrecht	Face-validiteit St. Alexander
Cultuur en werkwijze	2, 3, 4, 5, 20, 21, 22 1, 23	2, 3, 4, 5, 20, 21, 22 13
C-toets	6, 7, 8, 24	6, 7, 8, 24
Thema bijeenkomsten	9, 10, 11	9, 10, 11 12
Jongerenraad	12, 15, 28	15, 28 14, 17
Actieve informatie	25, 26, 27 13, 14	25, 26, 27
Klankbordgroep	16, 18, 19 17	16, 18, 19
Overig		1, 23

De vet gedrukte cijfers geven de verschillen in indeling van stellingen aan

1.1.1 Dimensie 1: Cultuur en werkwijze Formulering

- Meerdere vragen in één stelling:
  - 'Ik kan eenvoudig en in vertrouwen mijn vraag kwijt' (stelling 20)
  - 'Ik kan mijn stem kwijt op mijn instelling door...' (stelling 1)
- Wordkeuze die niet concreet is:
  - 'Ik kan eenvoudig...' (stelling 20). Wat betekent 'eenvoudig'?
  - 'Ik heb gesprekken met de instelling...' (stelling 21). Met wie vinden deze gesprekken plaats. Zijn het gesprekken met de instelling of met een hulpverlener?

Herindeling in dimensies

Wanneer de stellingen op grond van de inhoud worden ingedeeld in de dimensies komen we tot de volgende bevindingen:

- Stelling 13 wordt toegevoegd
- Stelling 1 en 23 passen er niet bij

1.1.2 Dimensie 2: C-toets

Formulering

- Vooronderstelling: weet iedereen wat een C-toets is (stellingen 6,7,8, 24)?
- Meerdere vragen in één stelling: opsomming tussen haakjes (stelling 6)
- Helderheid: 'Ik word gevraagd (per e-mail, telefoon of door mijn hulpverlener) de C-toets in te vullen, wanneer ik het zelf vergeet.' (stelling 6) Wat wil men hier precies weten?

Herindeling in dimensies

Wanneer de stellingen worden ingedeeld in de bestaande dimensies van JJJ-Utrecht, zien we dat precies dezelfde stellingen bij deze dimensie worden geplaatst. Dit is echter niet vreemd aangezien de term 'C-toets' in alle stellingen voorkomt.

1.1.3 Dimensie 3: Thema bijeenkomsten

Formulering

- Relevantie van stelling niet duidelijk: 'Op deze bijeenkomsten zijn jongeren van de instelling die ik niet regelmatig zie' (stelling 10). Wat zegt dit over de mate of kwaliteit van participatie?
- Vragen naar zaken die niet voor iedereen van toepassing zijn: stelling 10 en 11 zijn een vervolg op stelling 9. Wat indien cliënten op stelling 9 nee antwoorden?

Herindeling in dimensies

Wanneer de stellingen worden ingedeeld in de bestaande dimensies van JJJ-Utrecht zien we dat stelling 12 aan deze dimensie wordt toegevoegd.

1.1.4 Dimensie 4: Jongerenraad

Formulering

Meerdere vragen in één stelling: stellingen 12, 15 en 18;

- Wordkeuze:
  - De termen jongerenraad, bewonersvergadering en cliëntenraad worden afwisselend gebruikt. Zijn deze woorden voor elkaar inwisselbaar? (stelling 12, 15, 28)
  - 'Plek': een raad is geen plek (stelling 28)
- Vragen naar zaken die niet voor iedereen van toepassing zijn: stelling 12 en 15 zijn een vervolg op stelling 28. Wat indien cliënten daar nee op antwoorden?

Herindeling in dimensies

Wanneer de stellingen worden ingedeeld in de bestaande dimensies van JJJ-Utrecht zien we dat:

- Stelling 12 niet bij deze dimensie wordt geplaatst
- Stelling 14 wordt toegevoegd
- Stelling 17 wordt toegevoegd

1.1.5 Dimensie 5: Actieve Informatie

Formulering

- Meerdere vragen in één stelling: stelling 13, stelling 27 ('folder of website')
- Wordkeuze: stelling 27 is een zeer indirecte vraag. Kan directer geformuleerd worden.

Herindeling in dimensies

Wanneer de stellingen worden ingedeeld in de bestaande dimensies van JJJ-Utrecht zien we dat:

- Stelling 13 niet bij deze dimensie wordt geplaatst
- Stelling 14 niet bij deze dimensie wordt geplaatst

1.1.6 Dimensie 6: Klankbordgroep

Formulering

- Meerdere vragen in één stelling:
  - Stelling 16 (opsomming tussen haakjes)
  - Stelling 17 ('via klankbordgroep of forum')
- Relevantie niet duidelijk: 'Er doen jongeren aan mee uit andere groepen dan mijn eigen groep' (stelling 17). Wat zegt dit over de mate of kwaliteit van participatie?
- Onvolledige formulering: stelling 17 borduurt voort op stelling 16 en is in zichzelf niet volledig
- Vooronderstelling: stelling 19 gaat ervan uit dat een cliënt lid is van een klankbordgroep of forum

Herindeling in dimensies

Wanneer de stellingen worden ingedeeld in de bestaande dimensies van Jij-Utrecht zien we dat stelling 17 niet onder de dimensie Klankbordgroep plaatst wordt geplaatst.

1.1.7 Conclusie

Samenvattend kan geconcludeerd worden dat de stellingen niet bij alle dimensies voldoende de lading dekken. Om verwarring voor respondenten te voorkomen is het bovendien belangrijk dat de stellingen concreter geformuleerd worden en dat er per stelling slechts één vraag gesteld wordt. Daarnaast is het belangrijk dat iedere stelling op zichzelf staat en dus geen vervolg is op een voorgaande stelling. Ook dient het aanbeveling om consequent te zijn in het gebruik van bepaalde termen, bijvoorbeeld jongerenraad en bewonersvergadering. Als deze termen voor elkaar inwisselbaar zijn, kies dan consistent voor het gebruik van één term (wellicht verschilt dit per zorginstelling). Tot slot dient men zich af te vragen of bepaalde termen, zoals de C-toets, een korte toelichting behoeven. Wellicht geldt dit ook voor termen als klankbordgroep of forum.

1.2 Vragenlijst ouders

In onderstaand schema wordt de indeling van de stellingen per dimensie in de JIJ-participatiemeter weergegeven, alsmede een weergave van een indeling van de stellingen op grond van face-validiteit. Daaronder wordt per dimensies de face-validiteit toegelicht.

Dimensies	JIJ-utrecht	Face-validiteit St. Alexander
Cultuur en werkwijze	2, 3, 4, 21, 22, 23, 24 1, 5, 21, 25	2, 3, 4, 22, 23, 24 27
C-toets	6, 7, 8, 26	6, 7, 8, 26
Thema bijeenkomsten	9, 10, 11, 12	9, 10, 11, 12
Jongerenraad		16, 17
Actieve informatie	28, 29, 30 27, 31	28, 29, 30
Klankbordgroep	18, 19, 20	18, 19, 20 21
CliëntenRaad	13, 14, 15 16, 17	13, 14, 15 31
Overig		1, 5, 25

De vet gedrukte cijfers geven de verschillen in indeling van stellingen aan

1.2.1 Dimensie 1: Cultuur en werkwijze Formulering

- Helderheid:
  - Stelling 2 kan op twee manieren worden opgevat. Of de instelling luistert in de zin dat de cliënt zijn/haar verhaal kwijt kan of in de zin van dat er wat mee gedaan wordt. Ditzelfde geldt voor stelling 3.
  - Stelling 24 moet waarschijnlijk niet 'mijn hulpverleningsplan' zijn maar 'het hulpverleningsplan van mijn kind'.
- Meerdere vragen in één stelling:
  - Stelling 1: er moet in één vraag met één antwoord geantwoord worden of vier verschillende aspecten aanwezig zijn. De vier aspecten zouden kunnen worden weggelaten of apart in stellingen opgenomen kunnen worden.
  - Stelling 22: staan 'eenvoudig' en 'in vertrouwen' los van elkaar? Dan moeten ze in aparte stellingen.

Herindeling in dimensies

Wanneer de stellingen op grond van de inhoud worden ingedeeld in de dimensies komen we tot de volgende bevindingen:

- Stellingen 1, 5, 21 en 25 niet bij deze dimensie worden geplaatst
- Stelling 27 wordt toegevoegd

1.2.2 Dimensie 2: C-toets Formulering

- Meerdere vragen in één stelling: '(per e-mail, telefoon of door een medewerker van de instelling)'. (stelling 6)

Herindeling in dimensies

Wanneer de stellingen worden ingedeeld in de bestaande dimensies van JJJ-Utrecht, zien we dat precies dezelfde stellingen bij deze dimensie worden geplaatst. Dit is echter niet vreemd aangezien de term 'C-toets' in alle stellingen voorkomt.

1.2.3 Dimensie 3: Thema bijeenkomsten **Formulering**

- Relevantie van stelling niet duidelijk: 'Op deze bijeenkomsten zijn ouders van de instelling die ik niet regelmatig' (stelling 10). Wat zegt dit over de mate of kwaliteit van participatie?
- Vragen naar zaken die niet voor iedereen van toepassing zijn: stelling 10 gaat ervan uit dat ouders naar bijeenkomsten gaan. Wat indien dat niet zo is?

Herindeling in dimensies

Wanneer de stellingen worden ingedeeld in de bestaande dimensies van JJJ-Utrecht zien we dat precies dezelfde stellingen bij deze dimensie worden geplaatst. Dit is echter niet vreemd aangezien de term 'bijeenkomst' in alle stellingen voorkomt.

1.2.4 Dimensie 4: Jongerenraad **Formulering**

- JJJ-Utrecht heeft geen stellingen onder deze dimensie ingedeeld.

Herindeling in dimensies

Wanneer de stellingen worden ingedeeld in de bestaande dimensies van JJJ-Utrecht zien we dat stelling 16 en 17 onder deze dimensie worden ingedeeld in plaats van bij de dimensie cliëntenraad.

1.2.5 Dimensie 5: Actieve Informatie **Formulering**

- Helderheid
  - Stelling 27 is onduidelijk geformuleerd
  - Wat is 'binnen korte tijd'? Respondenten kunnen dit tijdsbestek heel verschillend beleven. Daarom is het beter om hier geen tijdsbestek aan te geven. (stelling 30)
- Meerdere vragen in één stelling: stelling 31

Herindeling in dimensies

Wanneer de stellingen worden ingedeeld in de bestaande dimensies van JJJ-Utrecht zien we dat stelling 27 en 31 niet bij deze dimensie worden geplaatst.

1.2.6 Dimensie 6: Klankbordgroep **Formulering**

- Meerdere vragen in één stelling: stelling 18 stelt twee verschillende vragen.

Herindeling in dimensies

Wanneer de stellingen worden ingedeeld in de bestaande dimensies van JJJ-Utrecht zien we dat stelling 21 wordt toegevoegd.

1.2.7 Dimensie 7: Cliëntenraad

Formulering

- Meerdere vragen in één stelling:
  - Stelling 14 stelt twee verschillende vragen.
  - Zijn de jongerenraad en de bewonersraad dezelfde dingen? Anders kunnen deze beter in aparte stellingen bevestigd worden. (stelling 16 en 17)

Herindeling in dimensies

Wanneer de stellingen worden ingedeeld in de bestaande dimensies van JJJ-Utrecht zien we dat stelling 31 wordt toegevoegd.

1.2.8 Conclusie

Samenvattend kan geconcludeerd worden dat de stellingen niet bij alle dimensies voldoende de lading dekken. Om verwarring voor respondenten te voorkomen is het bovendien belangrijk dat de stellingen concreter geformuleerd worden en dat er per stelling slechts één vraag gesteld wordt. Net als bij de vragenlijsten voor jongeren is het belangrijk dat bij bepaalde termen zoals de jongerenraad en de bewonersvergadering, consequent gekozen wordt voor het gebruik van één eenduidige term. Verder dient men zich af te vragen of het verschil tussen de cliëntenraad en de jongerenraad voor respondenten duidelijk is. Tot slot behoeven enkele termen, zoals de C-toets wellicht een korte toelichting.

1.3 Vragenlijst hulpverleners

In onderstaand schema wordt de indeling van de stellingen per dimensie in de JJJ-participatiemeter weergegeven, alsmede een weergave van een indeling van de stellingen op grond van face-validiteit. Daaronder wordt per dimensies de face-validiteit toegelicht.

Dimensies	JJJ-Utrecht	Face-validiteit St. Alexander
Cultuur en werkwijze	19, 20, 21, 22, 24	19, 20, 21, 22, 24
C-toets	1, 2, 3, 23	1, 2, 3, 23
Thema bijeenkomsten	4, 5, 6	4, 5, 6
Jongerenraad	13, 14	13, 14,
Actieve informatie	7, 8, 25, 26 11	7, 8, 25, 26
Klankbordgroep	15, 16, 17, 18	15, 16, 17, 18
CliëntenRaad	9, 10, 12	9, 10, 12 11

De vet gedrukte cijfers geven de verschillen in indeling van stellingen aan

1.3.1 Dimensie 1: Cultuur en werkwijze

Formulering

- Meerdere vragen in één stelling:
  - Stelling 19: staan 'eenvoudig' en 'in vertrouwen' los van elkaar? Dan moeten ze in aparte stellingen.

Herindeling in dimensies

Wanneer de stellingen worden ingedeeld in de bestaande dimensies van JJJ-Utrecht zien we dat dezelfde stellingen bij de dimensie worden geplaatst.

1.3.2 Dimensie 2: C-toets

Formulering

- Helderheid:
  - De voorbeelden bij stelling 1 tussen haakjes hebben geen toegevoegde waarde en kunnen weggelaten worden.

Herindeling in dimensies

Wanneer de stellingen worden ingedeeld in de bestaande dimensies van JIJ-utrecht, zien we dat precies dezelfde stellingen bij deze dimensie worden geplaatst. Dit is echter niet vreemd aangezien de term 'C-toets' in alle stellingen voorkomt.

1.3.3 Dimensie 3: Thema bijeenkomsten

Formulering

- Meerdere vragen in één stelling: stelling 4 bevat twee vragen.
- Consistentie: stelling 4 heeft het over 'themabijeenkomst' en stelling 4 en 6 over 'deze bijeenkomsten'. Het is duidelijker om hier ook het woord themabijeenkomst te hanteren.

Herindeling in dimensies

Wanneer de stellingen worden ingedeeld in de bestaande dimensies van JIJ-Utrecht, zien we dat precies dezelfde stellingen bij deze dimensie worden geplaatst. Dit is echter niet vreemd aangezien de term 'bijeenkomst' in alle stellingen voorkomt.

1.3.4 Dimensie 4: Jongerenraad

Formulering

- Meerdere vragen in één stelling:
  - Stelling 13 vraagt indirect naar twee zaken. Is er een jongerenraad? en is deze er als plek waar jongeren hun stem kunnen laten horen?
  - Stelling 13 en 14 spreken over 'jongerenraad of bewonersvergadering'. Zijn dit dezelfde dingen? Zo niet, dan zouden deze in een aparte stellingen moeten worden behandeld.

Herindeling in dimensies

Wanneer de stellingen worden ingedeeld in de bestaande dimensies van JIJ-Utrecht zien we dat dezelfde stellingen bij de dimensie worden geplaatst.

1.3.5 Dimensie 5: Actieve Informatie

Formulering

- Meerdere vragen in één stelling:
  - Stelling 7 vraagt naar een 'jongerenraad of cliëntenraad'. Wanneer dit twee verschillende dingen zijn zullen ze in een aparte vraag bevestigd moeten worden.
  - Stelling 8 en stelling 11 stellen twee vragen in één vraag.
- Volgorde: stelling 11 zou tussen stelling 9 en 10 geplaatst moeten worden.

Herindeling in dimensies

Wanneer de stellingen worden ingedeeld in de bestaande dimensies van JIJ-Utrecht zien we dat stelling 11 niet bij deze dimensie geplaatst wordt.

1.3.6 Dimensie 6: Klankbordgroep

Formulering

- Meerdere vragen in één stelling: klankbordgroepjes en forum staan telkens in één stelling. Mogelijk nodig om deze apart te behandelen. (stelling 15, 17 en 18)

Herindeling in dimensies

Wanneer de stellingen worden ingedeeld in de bestaande dimensies van JJJ-Utrecht zien we dat dezelfde stellingen bij de dimensie worden geplaatst.

1.3.7 Dimensie 7: Cliëntenraad

Formulering

- Meerdere vragen in één stelling: stelling 10 stelt meerdere vragen.

Herindeling in dimensies

Wanneer de stellingen worden ingedeeld in de bestaande dimensies van JJJ-Utrecht zien we dat stelling 11 bij deze dimensie wordt geplaatst.

1.3.8 Conclusie

Afsluitend kan geconcludeerd worden dat de indeling van stellingen op face-validity redelijk overeen komt met de indeling van JJJ-Utrecht. Om verwarring voor respondenten te voorkomen is het echter wel belangrijk dat enkele stellingen concreter geformuleerd worden en dat er per stelling slechts één vraag gesteld wordt. Daarnaast is het belangrijk dat iedere stelling op zichzelf staat en dus geen vervolg is op een voorgaande stelling. Indien de cliëntenraad en de jongerenraad twee verschillende raden zijn, is het bovendien belangrijk hierin duidelijk onderscheid te maken in de stellingen.

2 Stap 2: Betrouwbaarheid en validiteit

2.1 Het databestand

Om de statistische betrouwbaarheid en validiteit van de bestaande JIJ-meter te toetsen, is gebruik gemaakt van een bestaand databestand dat is verkregen door afname van de bestaande JIJ-meter in 2009 en 2010. Dit databestand bevat informatie van 182 jongeren uit acht verschillende jeudzorginstellingen in de provincie Utrecht. Daarnaast bevat het databestand informatie van vier ouders/verzorgers en zeven hulpverleners. Vanwege het lage aantal ouder- en hulpverlenervragenlijsten was het alleen mogelijk om met de data van jongeren statistische analyses uit te voeren.

Er zijn twee opvallendheden aan het aangeleverde data Excel-bestand.

- Er zijn geen missing values. Wel staat er bij 22 respondenten een opmerking over ontbrekende antwoorden in een extra kolom in het bestand. De vakjes bij de desbetreffende stellingen zijn echter gewoon ingevuld met ja, nee of deels. Omdat deze opmerkingen slechts bij 22 respondenten voorkomen, zijn de antwoorden van deze respondenten gewoon meegenomen in de analyses.
- Er is geen informatie over de soort hulp. In 2009 hoefden de respondenten niet aan te geven wat voor soort hulp ze kregen, maar in 2010 wel. Dit is echter niet terug te vinden in het databestand. Vanwege het ontbreken van de informatie over het geslacht en de soort hulp, hebben er ook geen analyses met deze variabelen kunnen plaatsvinden.

De vragenlijst kent slechts een beperkt aantal antwoordcategorieën. De stellingen 1 t/m 22 hebben drie antwoordmogelijkheden en de stellingen 23 t/m 28 slechts twee. Dit heeft implicaties voor de statistische analyses die uitgevoerd mogen worden. Een factoranalyse wordt idealiter uitgevoerd op variabelen met een interval/ratio meetniveau, de bestaande vragenlijst bestaat uit variabelen op nominaal en ordinaal meetniveau. Om een indicatief beeld te krijgen van de thema's binnen de vragenlijst, is er toch een factoranalyse uitgevoerd.

Om analyses te kunnen doen in SPSS is het Excel-bestand bewerkt.

- De antwoorden op de stellingen zijn gecodeerd naar cijfers: Ja = 2, Nee = 0, Soms = 1.
- De naam van de instelling is vervangen door een cijfer: 1 t/m 8.

NB: Voor een goede analyse is het bestaande databestand intensief bewerkt. Het verdient aanbeveling om voor het vervolg goede afspraken te maken over de verwerking van de gegevens.

2.2 Factoranalyse

Factoranalyse is een methode om te kunnen analyseren of er binnen een vragenlijst dimensies te ontdekken zijn. Voor deze analyse is factoranalyse met varimaxrotatie gebruikt. De indeling in zes dimensies wordt grotendeels bevestigd in de factoranalyse. Zie onderstaande tabel:

Factoranalyse

	Thema's				
	Cult-waar	Klb-groep	C-toets	Jora	Thema-bk Act-info
st1				,493	
st2	,709				
st3	,768				
st4	,489				
st5					
st20	,455				
st21	,641				
st22	,588				
st23					,573
st6			,770		
st7			,757		
st8			,744		
st24			,477		
st9					,522
st10					,615
st11					,473
st12				,452	
st15				,500	
st28				,679	
st13	,410				,444
st14				,655	
st25	,517				,415
st26					,538
st27					,637
st16		,696			
st17		,684			
st18		,733			
st19		,781			

2.2.1 Dimensie Cultuur en werkwijze

In de tabel is te zien dat:

- Stellingen 2,3,4,20,21 en 22 door de factoranalyse bij elkaar zijn geplaatst. Dit komt overeen met de in de participatiemeter onder dimensie Cultuur en Werkwijze geplaatste stellingen.
- Stelling 1 zou volgens de oorspronkelijke indeling ook in deze categorie moeten vallen, maar wordt door de factoranalyse geplaatst bij de dimensie Jongerenraad. Dit kan verklaard worden door de inhoud van stelling 1: Ik kan mijn stem kwijt op mijn instelling door : 1 invullen van de C-toets, 2 praten in de huisvergadering, 3 mening geven in de Jongerenraad, 4 stem laten horen in forum of klankbordgroep, 5 themagerichte bijeenkomsten. Stelling 1 bestaat dus uit vijf onderdelen, waaronder de vraag naar een jongerenraad. Dit kan verklaren waarom de factoranalyse stelling 1 onder Jongerenraad plaatst.

- Stelling 5 is door de factoranalyse onder geen enkele dimensie geplaatst. Stelling 5 gaat over of de instelling iets doet met ideeën van de jongeren. Dit geeft aanleiding om stelling 5 nog eens onder de loep te nemen en te kijken waar en hoe stelling 5 toegevoegde waarde kan hebben.
- Stelling 23 hoort volgens de oorspronkelijke indeling bij thema Cultuur en werkwijze, maar de factoranalyse plaatst deze stelling onder Actieve informatie. Dit kan verklaard worden door de inhoud van stelling 23: 'Ik weet wat nazorg inhoudt'. Zoals ook uit de face-validity toets is gebleken, is stelling 23 een moeilijk in te delen stelling die qua inhoud niet bij de rest lijkt te passen. Er zou overwogen kunnen worden wat de toegevoegde waarde van stelling 23 is.
- De stellingen 13 en 25 hebben zogeheten kruisladingen. Zij worden door de factoranalyse ingedeeld onder dimensie Cultuur en werkwijze, en onder dimensie 6, Actieve informatie. Als er naar de inhoud van deze vragen gekeken wordt, valt op dat ze allebei gaan over 'vertellen'. Het valt in te denken dat 'vertellen' zowel past onder Actieve informatie als onder Cultuur en werkwijze. Dat kan mogelijk de kruisladingen verklaren.

2.2.2 Dimensie Klankbordgroep en panels

De factoranalyse plaatst stelling 16, 17, 18 en 19 bij elkaar. Dit komt overeen met de oorspronkelijke indeling van het thema klankbordgroep en panels.

2.2.3 Dimensie C-toets

Bij de dimensie C-toets komt de uitkomst van factoranalyse ook overeen met de indeling in de participatiemeter. Hij plaatst namelijk stelling 6, 7, 8 en 24 bij elkaar.

2.2.4 Dimensie Jongerenraad

Bij het thema Jongerenraad plaatst de factoranalyse stelling 12, 15 en 28 bij elkaar. Dit is overeenkomstig de oorspronkelijke indeling. Echter, hij plaatst ook stelling 1 en 14 hierbij. De inhoud van stelling 1 is hierboven bij Cultuur en werkwijze al behandeld. Als er naar de inhoud van stelling 14 gekeken wordt, is het ook heel begrijpelijk dat de factoranalyse deze stelling indeelt bij Jongerenraad. Het woord 'Jongerenraad' komt namelijk voor in stelling 14: 'De instelling vertelt mij dat er een jongerenraad of bewonersvergadering is waar ik als jongere mijn stem kan laten horen'.

2.2.5 Dimensie Themabijeenkomst

De factoranalyse plaatst stelling 9, 10 en 11 bij elkaar. Dit komt overeen met de oorspronkelijke inhoud van het dimensie Themabijeenkomst

2.2.6 Dimensie Actieve informatievoorziening

De factoranalyse plaatst stelling 13, 25, 26, en 27 onder dezelfde categorie. Dit komt overeen met de oorspronkelijke indeling van de dimensie Actieve informatievoorziening. Volgens de oorspronkelijke indeling zou ook stelling 14 hierbij moeten horen, deze wordt door de factoranalyse echter onder de dimensie Jongerenraad geplaatst.

2.3 Betrouwbaarheidsanalyse

De JIJ-meter hanteert zes dimensies, met een aantal stellingen per dimensie. Met Cronbach's Alpha is berekend of de indeling in deze thema's betrouwbaar is. Alpha is een maat voor de interne consistentie. Het is een getal tussen de 0 en de 1. Men spreekt van een voldoende betrouwbaarheid bij een alpha van .600 of hoger.

De overall betrouwbaarheid (van alle stellingen) bedraagt .829. Dit is hoog.

Hieronder volgt de betrouwbaarheid per thema:

- C-toets = .679
- Cultuur en werkwijze = .701
- Klankbordgroep en panels = .751
- Themabijeenkomst = .531
- Jongerenraad = .431
- Actieve informatie = .517

De dimensies C-toets, Cultuur en werkwijze en Klankbordgroep scoren betrouwbaar; de dimensies Themabijeenkomst, Jongerenraad en Actieve informatie onbetrouwbaar. Er zijn geen stellingen die de betrouwbaarheid zodanig (10%) verlagen dat ze beter weggelaten zouden kunnen worden.

Hoewel het goed is dat de eerste drie dimensies betrouwbaar blijken te zijn, moet een kanttekening worden geplaatst: er moet rekening mee gehouden worden dat dit verklaard zou kunnen worden door de relatief hoge overall betrouwbaarheid.

2.4 Beschrijvende statistiek

Door middel van beschrijvende statistiek is gekeken of er stellingen zijn waar een 100% ja of nee op wordt gescoord. Dit is niet het geval. De stellingvariantie (spreiding van antwoorden per stelling) is bij alle stellingen hoger dan 0.

2.5 Correlatieanalyse

Om de vraag te beantwoorden of er stellingen zijn die zodanig met elkaar samenhangen dat een van beiden kan worden geschrapt, is een correlatieanalyse uitgevoerd. Daarmee wordt een getal berekend (Pearsons correlation coëfficiënt r) tussen de 0 en de 1. Hoe hoger het getal, hoe sterker de samenhang. Er zijn stellingen met een behoorlijke samenhang van boven de .500. Echter om stellingen te schrappen wordt vaak een samenhang van .700 of hoger gehanteerd. Omdat dit niet het geval is, geeft de correlatieanalyse geen reden om stellingen weg te laten.

2.6 Verschillen tussen instellingen

Om te beoordelen of er tussen verschillende instellingen erg verschillend wordt gescoord op bepaalde stellingen, is een Kruskal-Wallistoets uitgevoerd. Daarmee kan voor iedere afzonderlijke stelling berekend worden of zich significante verschillen voordoen tussen de verschillende instellingen. Wanneer een significantie niveau van 0.05 wordt gehanteerd, kan op basis van de toets geconcludeerd worden dat zich bij stelling 1,7,9,10,11,23 en 28 verschillen voordoen, wat betekent dat deze stellingen discriminerende waarde hebben. Er moet echter opgemerkt worden dat met behulp van deze toets niet bepaald kan worden tussen welke specifieke instellingen de verschillen zich voordoen. Daarnaast is het aantal respondenten bij enkele zorginstellingen dusdanig klein, dat geen betrouwbare uitspraken op groepsniveau gedaan kunnen worden.

3 Stap 3: Definitie van 'kwalitatief goede participatie' en nieuwe dimensies

Alvorens een instrument te kunnen ontwikkelen dat goede cliëntparticipatie meet is het van belang na te gaan wat het begrip betekent in het maatschappelijke veld waarvoor het bedoeld is en te komen tot een operationalisering.

3.1 'Cliëntparticipatie' in wetgeving en jeugdzorgland

Wanneer we spreken over wetgeving en participatie van kinderen is het van belang als eerste het Internationale Verdrag van de Rechten van het Kind (IVRK) aan te halen. Immers, met de ratificatie van het IVRK verbindt Nederland zich ertoe alle rechten voor kinderen die in het verdrag zijn vastgelegd na te leven. Deze rechten gelden in dit geval voor alle Nederlandse kinderen onder 18 jaar, dus ook voor hen die in een jeugdzorginstelling leven. Artikel 12 van het verdrag stelt dat alle kinderen recht hebben op participatie. Dit betekent dat kinderen gehoord moeten worden, moeten kunnen deelnemen aan en invloed hebben op alle maatregelen, wetten en voorzieningen die voor hen van toepassing zijn. Artikel 13 van het verdrag versterkt dit door de nadruk te leggen op de vrijheid die kinderen hebben om hun mening te uiten over die dingen die hen aangaan. Een ander kinderrecht dat hier onlosmakelijk mee verbonden is, is het recht op informatie (Artikel 17). Kinderen en jongeren moeten zodoende voldoende ingelicht en geïnformeerd worden zodat ze kunnen participeren en hun eigen mening kunnen vormen over de regels die gelden, maatregelen die genomen worden, en dergelijke.

Vertalen we dit naar de praktijk van de jeugdzorginstellingen in Nederland dan kunnen we stellen dat het IVRK instellingen ertoe verplicht de participatie van hun cliënten te waarborgen. Gevoed vanuit het IVRK stellen diverse nationale wetten (WMCZ en Wet op de Jeugdzorg) cliëntparticipatie verplicht voor jeugdzorginstellingen. Een eenduidige definitie van wat cliëntparticipatie is, is echter moeilijk tot niet terug te vinden. Wel wordt cliëntparticipatie vaak vertaald in de verplichte aanwezigheid van een cliëntenraad: een raad van cliënten die de gemeenschappelijke belangen van cliënten en de zorginstelling behartigt en die adviesrecht heeft. Deze rechtstreekse vertaling van het begrip cliëntparticipatie in de aanwezigheid van een cliëntenraad wordt ook gemaakt door het LCFJ en Jeugdzorginstellingen zelf.

3.2 Cliëntparticipatie volgens JIJ-Utrecht

JIJ-Utrecht ontwikkelde de JIJ-participatiemeter om zinvolle en realistische verbeteringen te bewerkstelligen in de jeugdzorg. De vragenlijst die hiertoe ontwikkeld werd heeft tot doel na te gaan welke instrumenten op welke wijze worden ingezet om de cliëntparticipatie te verbeteren. Uit het bestaande instrument van JIJ-Utrecht is op te maken dat goede cliëntenparticipatie wordt gedefinieerd als het aanwezig zijn van een aantal methoden en randvoorwaarden voor cliëntenparticipatie: cultuur en werkwijze, actieve informatievoorziening, C-toets, cliëntenraad, jongerenraad/huisvergadering, panels en klankborden, en themabijeenkomsten. JIJ-Utrecht gaat in haar operationalisering van het begrip cliëntenparticipatie verder dan een gemiddelde speler in het Nederlandse Jeugdzorglandschap: de aanwezigheid van een cliëntenraad is hier slechts één van de aspecten waar naar gevraagd wordt. Opvallend is echter dat er veel nadruk ligt op de methoden die gebruikt worden om cliëntparticipatie vorm te geven. Wat in de definitie van JIJ-

Utrecht nog ontbreekt is een perspectief op goede participatie vanuit de cliënt en vanuit de literatuur. In de volgende twee paragrafen worden deze twee perspectieven uitgewerkt.

3.3 Cliëntparticipatie volgens cliënten

Wat goede cliëntparticipatie is volgens cliënten kan mede afgeleid worden uit de in 2009 ontwikkelde kwaliteitsstandaarden voor de Jeugdzorg (Q4C). Deze standaarden werden ontwikkeld door middel van kwalitatief onderzoek met kinderen en jongeren in de jeugdzorg. Het is een weergave van de kwaliteitscriteria die kinderen en jongeren zelf hanteren om de hen geboden zorg te beoordelen. Bij goede zorg hoort volgens kinderen en jongeren ook goede cliëntparticipatie. De vertaling hiervan wordt in Q4C op verschillende plaatsen teruggevonden. Zo is 'regie', de optimale participatie van de jongere en zijn/haar familie in alle fasen en kwesties in de besluitvorming en het hulpverleningsproces, één van de acht grondregels die als een rode draad door de standaarden heen lopen¹. Daarnaast verwijzen 5 van de 19 kwaliteitsstandaarden (in)direct naar het belang van participatie, namelijk: jeugdigen en hun familie hebben regie, worden ondersteund in het nemen van beslissingen, worden goed geïnformeerd, pleegouders en professionals luisteren goed naar de jeugdigen en nemen hen serieus, en jeugdigen worden gestimuleerd om mee te praten en invloed te hebben op hun leefomgeving. Vooral de uitwerking van de laatstgenoemde standaard verwijst expliciet naar wat goede cliëntparticipatie is. Daarbij blijken cliënten het belangrijk te vinden dat hun participatie formeel geregeld is (ook in het hulpverleningsplan) en informeel tot stand kan komen, dat er hiertoe voldoende faciliteiten en financiën beschikbaar zijn, en dat regels en afspraken in overleg worden gemaakt.

3.4 Cliëntparticipatie vanuit theorie

Hieronder wordt aan de hand de participatieladders van Hart en Shier en een definitie van Stichting Alexander en het Verwey-Jonker Instituut over goede participatie aangetoond dat er diverse opvattingen zijn, maar dat deze ook vele overeenkomstige bouwstenen bevatten.

Theorieën die vaak wordt aangehaald om goede participatie te duiden zijn de participatieladders van Hart en Shier. Hart ontwikkelde een ladder met acht treden die de gradaties van participatie aangeven. De onderste drie treden van de ladder noemt Hart schijnparticipatie 'manipulatie', 'decoratie' en 'afkopen'. De bovenste vijf treden worden wel omschreven als vormen van participatie met de bovenste en laatste trede als ultieme vorm: 'in opdracht maar geïnformeerd', 'geconsulteerd en geïnformeerd', 'initiatief bij volwassenen, kinderen beslissen mee', 'initiatief en leiding bij kinderen', 'initiatief bij kinderen, kinderen en volwassenen beslissen samen'.

De participatieladder van Shier onderscheidt eveneens verschillende niveaus van participatie. De onderste trede heet hier 'Er wordt geluisterd naar kinderen' en de ladder klimt via 'Kinderen worden gesteund in hun mening', 'Er wordt rekening gehouden met de mening van kinderen' en 'Kinderen worden betrokken bij het beslissingsproces' op naar het hoogste niveau: 'Kinderen delen de macht en verantwoordelijkheid in beslissingen'. (Dedding,C., 2009, 52).

Een definitie die eerder door Stichting Alexander en het Verwey-Jonker instituut werd gebruikt in een onderzoek dat de kwaliteit van jeugdparticipatie in Nederlandse gemeenten meet en die uitermate geschikt bleek te zijn, is: "Participatie is de invloed die een jongere heeft op zijn/haar leefomgeving. Het gaat hier om inspraak (ik kan mijn mening geven), invloed (er wordt iets met

---

¹ In Q4C werden 8 ground rules geformuleerd die in alle 19 standaarden gewaarborgd moeten worden. Deze zijn: recht, regie, veiligheid, respect, privacy, verbondenheid, informatie en klachten. (Van Beek & Rutjes. 2009, 26-27)

mijn mening gedaan) en initiatief (ik kan een activiteit organiseren en uitvoeren), en dit op alle voor hen relevante terreinen” (Vandenbroucke, et al., 2010, 5-6)².

Wanneer we de drie hierboven beschreven definities en meetinstrumenten voor goede participatie als uitgangspunt nemen, kunnen we een vertaalslag maken naar wat bouwstenen zouden moeten zijn voor goede cliëntparticipatie in de jeugdzorg. Essentiële componenten hiervoor zijn: informatie, consultatie, dialoog, inspraak en initiatief.

3.5 Goede cliëntparticipatie

Wanneer we bovenstaande visies over wat goede cliëntparticipatie is vanuit een wettelijk kader, vanuit de jeugdzorg, van JJJ-Utrecht, van cliënten en vanuit de theorie combineren, en als uitgangspunt nemen, kunnen we met een nieuwe, theoretisch onderbouwde en maatschappelijk getoetste blik over wat goede participatie is naar de JJJ- participatiemeter kijken.

Op grond van operationalisering van het begrip ‘goede cliëntenparticipatie’ en met inachtneming van de validering van de oude JJJ-participatiemeter formuleren we zes nieuwe dimensies. Deze dimensies worden hieronder toegelicht. In de nieuwe vragenlijsten zijn deze vertaald in één vraag en een aantal bijbehorende items. Hieronder wordt per dimensie aangegeven hoe deze in de nieuwe JJJ-meter geoperationaliseerd wordt. In de toelichtingen dient de vragenlijst voor jongeren als voorbeeld.

Dimensie 1: Mate waarin organisatie instrumenten heeft om participatie vorm te geven

Een belangrijke voorwaarde voor participatie is dat jongeren hun stem kunnen laten horen. Zorginstellingen kunnen participatie op verschillende manieren vormgeven. De mate waarin een organisatie (verschillende) instrumenten heeft om participatie vorm te geven zegt dus iets over de mate waarin jongeren hun mening kunnen geven. In de oorspronkelijke JJJ-meter waren stellingen die passen binnen dit thema ruimschoots vertegenwoordigd. Wel kwam er uit de beoordeling van de vragenlijst naar voren dat herformulering van de items gewenst was. Op grond van de theoretische verkenning van ‘goede cliëntenparticipatie’ is ook een accentverschuiving gewenst: iets minder nadruk op de instrumenten, iets meer nadruk op de kwaliteit en de daadwerkelijke invloed. In de nieuwe vragenlijst blijft de dimensie behouden. Deze dimensie wordt in de nieuwe JJJ-meter middels de volgende vraag geoperationaliseerd:

Op welke manieren kun jij in jouw instelling je mening geven of invloed uitoefenen?

Dimensie 2: Mate van geïnformeerd zijn over participatie mogelijkheden

Één van de componenten voor goede cliëntenparticipatie zoals die in de literatuur beschreven wordt, is informatie. Hieronder valt ook de mate waarin cliënten op de hoogte zijn van de mogelijkheden om te participeren. Immers, wanneer cliënten niet weten op welke manieren ze kunnen participeren of daartoe niet uitgenodigd worden, zal de inbreng van hun kant beperkt blijven. In de oorspronkelijke JJJ-meter kwam deze dimensie tot uiting binnen het thema ‘Actieve Informatievoorziening’. Deze dimensie wordt in de nieuwe JJJ-meter middels de volgende vraag geoperationaliseerd:

Wat vind jij van de informatie die je krijgt over manieren waarop je je mening kan geven?

---

² Be-Involved werd in 2008-2009 ontwikkeld door Stichting Alexander en het Verwey-Jonker instituut, op basis van vragenlijsten voor jongeren en voor gemeenten. Dit instrument meet de kwaliteit van jeugdparticipatie in gemeenten.

Dimensie 3: Mate waarin participatiemogelijkheden door jongeren worden benut

In dimensie 1 en 2 komen twee belangrijke voorwaarden voor participatie aan bod, namelijk aanwezige instrumenten voor participatie en de mate waarin jongeren daarover geïnformeerd zijn. Wanneer men echter uitspraken wil doen over de staat van participatie binnen een instelling, is het ook van belang te weten in hoeverre jongeren gebruik maken van de participatie mogelijkheden. Dit wordt in deze dimensie middels de volgende vraag achterhaald:

Heb je wel eens je mening gegeven op één van de volgende manieren?

Dimensie 4: Mate van tevredenheid over participatiemogelijkheden

Cliëntparticipatie is volgens jongeren een belangrijke voorwaarde voor goede zorg. Jongeren willen graag mee beslissen en invloed uitoefenen tijdens het hulpverleningsproces. Zorginstellingen reiken daar verschillende manieren voor aan. Om een oordeel te kunnen geven over de kwaliteit van participatie, is het belangrijk de waardering van de mogelijkheden tot participatie die de instelling aanbiedt te kennen. Dimensie 4 verwijst hiernaar en wordt als volgt geoperationaliseerd:

Wat vind jij van de manieren die de instelling heeft om je mening te geven?

Dimensie 5: Mate van invloed op eigen hulpverlening(s)plan

Goede participatie voor cliënten houdt ook in dat zij regie hebben over het eigen hulpverleningstraject. Dat wil zeggen dat cliënten en hun familieleden zelf de regie hebben over de zorg die ze ontvangen. Jongeren moeten kunnen meedenken en meebeslissen over hun hulpverleningsplan. Deze dimensie vraagt specifiek naar de invloed die jongeren hebben op hun eigen zorg en wordt als volgt geoperationaliseerd:

De volgende vragen gaan over of jij invloed hebt op de hulp die je zelf krijgt.

Dimensie 6: Mate waarin iets gedaan wordt met de inbreng

Involed hebben is een essentiële component voor goede participatie. Niet alleen op het eigen hulpverleningsplan (dimensie 5), maar ook in bredere zin. Dat wil zeggen dat jongeren niet alleen hun mening geven over zaken die hen aangaan, maar ook dat er iets met de mening en ideeën van jongeren gedaan wordt. Wanneer jongeren daadwerkelijk invloed uitoefenen wordt de participatie bovendien naar een hoger niveau getild. Deze dimensie wordt als volgt geoperationaliseerd:

Wat vind jij van wat de instelling met jouw mening doet?

Op grond van de validering, maar ook op inhoudelijke gronden, is voor de nieuwe dimensies gekeken welke bestaande stellingen daarbinnen passen. Daar waar nodig zijn bestaande stellingen aangepast en zijn nieuwe stellingen toegevoegd. In de bijlage zijn de nieuwe vragenlijsten toegevoegd voor jongeren, ouders en hulpverleners.

4 Stap 4: Vragenlijst - overig

Naast de stellingen over de kwaliteit van cliëntparticipatie omvatten de vragenlijsten voor jongeren, ouders en hulpverleners nog een inleidend deel, een deel met achtergrondgegevens en ter afsluiting een vraag tot deelname aan JIJ-panelen. Deze delen worden hier behandeld en enkele suggesties voor aanpassingen worden gedaan.

4.1 Introductie

4.1.1 Vragenlijst jongeren

Huidige tekst

Waarom vul je de JIJ meter in? Door het invullen van de JIJ meter help je ons. Wij weten dan op welke punten de instelling het volgens jou goed of minder goed doet. En hierdoor kan JIJ Utrecht makkelijker praten met de instelling. Zo krijg jij meer invloed op hoe je wordt geholpen.

Aanpassingen

- De huidige tekst is niet duidelijk over de relatie tussen JIJ-Utrecht en de instelling.
- Nadruk kan meer liggen op wat het invullen de jongeren kan brengen; andere beginzin.
- Vermelden dat jongeren niet verplicht zijn om de lijst in te vullen.

4.1.2 Vragenlijst ouders

Huidige tekst

Waarom vul je de JIJ meter in? Door het invullen van de JIJ meter help je ons. Wij weten dan op welke punten de instelling het volgens jou goed of minder goed doet. En hierdoor kan JIJ Utrecht makkelijker praten met de instelling. Zo krijg jij meer invloed op hoe jouw kind wordt geholpen.

Aanpassingen

- De huidige tekst is niet duidelijk over de relatie tussen JIJ-Utrecht en de instelling.
- Nadruk kan meer liggen op wat het invullen de ouders/ hun kinderen kan brengen; andere beginzin.
- Vermelden dat ouders niet verplicht zijn om de lijst in te vullen.

4.1.3 Vragenlijst hulpverleners

Huidige tekst

Waarom vul je de JIJ meter in? Door het invullen van de JIJ meter help je ons. Wij weten dan op welke punten de instelling het volgens jou goed doet of waar het beter kan. Met jouw inbreng, dat van collega medewerkers en cliënten wordt het beeld genuanceerd en kan JIJ met de instelling bepalen waar de aandacht op gericht gaat worden.

Aanpassingen

- Is het voor hulpverleners duidelijk wat de rol van JIJ-Utrecht is?
- Vermelden dat hulpverleners niet verplicht zijn om de lijst in te vullen.

4.2 Achtergrondgegevens

Hieronder wordt per vragenlijst aangegeven naar welke achtergrondgegevens wordt gevraagd. Hierbij gelden de eerder door JIJ-Utrecht opgestelde vragenlijsten als uitgangspunt; daar waar aanpassingen worden aangebracht wordt dit aangegeven.

4.2.1 Vragenlijst jongeren

- Voornaam
- Achternaam
- Leeftijd: → hier wordt gekozen voor de leeftijd in plaats van de geboortedatum, om onnodige berekeningen te voorkomen
- E-mailadres: → Het e-mailadres wordt aan het einde van de vragenlijst gevraagd, waar jongeren kunnen aangeven of ze verder nog betrokken willen worden. Verder is het e-mailadres niet interessant omdat de gegevens anoniem verwerkt worden en het jongeren zou kunnen aanzetten om sociaal wenselijker te antwoorden
- Zorginstelling (8 antwoordmogelijkheden)
- Hulpvorm (Residentieel, Ambulant, Pleegzorg, Overige zorg)

4.2.2 Vragenlijst ouders

- Voornaam
- Achternaam
- Leeftijd kind: → hier wordt gekozen voor de leeftijd in plaats van de geboortedatum omdat er anders ook gevraagd moet worden naar de datum van afnamen en er onnodige berekeningen uitgevoerd moeten worden
- E-mailadres: → wordt hier weggelaten: zie verantwoording jongeren
- Zorginstelling (8 antwoordmogelijkheden)
- Hulpvorm (Residentieel, Ambulant, Pleegzorg)

4.2.3 Vragenlijst hulpverleners

- Voornaam
- Achternaam
- Functie
- E-mailadres: → wordt hier weggelaten: zie verantwoording jongeren
- Zorginstelling (8 antwoordmogelijkheden)

4.3 Antwoordcategorieën

In de bestaande vragenlijsten zijn de antwoordcategorieën 'ja,nee, soms' gebruikt, maar ook 'ja' en 'nee'. In de nieuwe vragenlijsten is aangehouden:

- Alle items van één dimensie krijgen dezelfde antwoordcategorieën. Dit om verwarring te voorkomen voor de cliënten of hulpverleners die de vragenlijsten invullen, maar ook omdat alle vragen die onder één dimensie vallen dezelfde waarden moeten hebben willen we hier uiteindelijk goede analytische berekeningen mee uitvoeren.
- Waar mogelijk is gebruik gemaakt van antwoordcategorieën op minimaal ordinaal meetniveau. 'ja, nee, soms'. Uit de raadpleging van cliënten en professionals moet blijken of er meer differentiatie kan worden aangebracht in deze antwoordmogelijkheden.

4.4 Aanpassingen afsluiting

Aan de afsluiting wordt toegevoegd:

- Waar kunnen jongeren, ouders en hulpverleners terecht als ze extra vragen hebben na of tijdens het invullen van de lijst.

4.5 Wijze van afname

Uit het databestand van de afname in 2009/2010 is op te maken dat het uitzetten van de vragenlijst onder jongeren een redelijke respons oplevert. Het aantal jongeren dat de vragenlijst heeft ingevuld varieert echter wel sterk per instelling: respons varieert van vier tot 57 respondenten per instelling. Het aantal vragenlijsten dat door ouders/verzorgers en hulpverleners is ingevuld was zeer laag, te weten vier respondenten bij de ouders/verzorgers en zeven respondenten bij de hulpverleners.

Voor de pilot zijn streefgetallen voor de te bereiken respons opgegeven. In de uiteindelijke richtlijnen zullen op basis van de resultaten in de pilot, betrouwbaarheidscriteria en haalbaarheidscriteria aanwijzingen worden gegeven over:

- Hoe vaak moet de lijst worden afgenomen?
- Wat is voldoende respons?
- Hoeveel jongeren, ouders en hulpverleners moeten worden benaderd om tot deze respons te komen?
- Hoe kan het beste worden geworven?
- Hoe kan afname het beste plaatsvinden?

5 Aanpassen vragenlijsten en afname

Nadat op de in voorgaande hoofdstukken beschreven wijze de eerste aanpassingen zijn gemaakt aan de vragenlijsten, zijn deze voorgelegd aan een aantal cliënten en hulpverleners om te toetsen of de lijsten helder zijn, of de daarin opgenomen categorieën en stellingen volgens hen van belang zijn en, of nog zaken ontbreken en of de lijsten aantrekkelijk zijn. Nadat aan de hand van de gegevens die dit heeft opgeleverd de drie lijsten zijn aangepast, zijn deze uitgezet onder cliënten en hulpverleners van een aantal instellingen.

In dit hoofdstuk wordt besproken op welke wijze de vragenlijsten aan cliënten en hulpverleners zijn voorgelegd en wat dit heeft opgeleverd.

5.1 Bijeenkomst 28 maart

5.1.1 Jongeren

Tijdens de bijeenkomst is de vragenlijst besproken met vijf jongeren: Naomy 8 jaar, Alain 11 jaar, Chantal 12 jaar, Ankie 18 jaar.

Algemeen

Algemeen gezien vonden de jongeren de vragenlijst moeilijk en ingewikkeld. Dat kwam vooral door de moeilijke woorden. Ankie (18) kon de vragenlijst wel goed invullen en zij verwacht dat dit ook geldt voor jongeren vanaf zestien jaar. Om de vragenlijst ook voor jongere kinderen geschikt te maken is vervolgens de vragenlijst flink aangepast op eenvoudiger taalgebruik.

Vorm

Qua vorm kwamen zij met de volgende suggesties: een boekje in plaats van losse blaadjes, ander speelser lettertype, grotere letters en gekleurd papier met plaatjes. Al deze veranderingen zijn vervolgens doorgevoerd.

Inleiding

De inleiding vonden de jongeren te lang, daarom lazen ze hem niet. Verder waren zij niet bekend met de term 'residentieel'. Naar aanleiding hiervan is de inleiding voor jongeren flink ingekort en sprekender gemaakt en het woord residentieel is vervangen door woongroep/leefgroep.

Vragen

De term 'huisvergadering' bleek niet bij iedereen bekend. Daarom is dit vervangen door 'huis/groepsvergadering'.

De woorden 'forum' en 'klankbordgroep' waren ook niet bij iedereen duidelijk. Het woord 'panel' werd beter begrepen en daarom zijn de woorden vervangen door 'panel (forum)'.

Het woord 'aantrekkelijk' werkte op de lachspieren vanwege andere associaties. Daarom is het vervangen door 'prettig'.

Het woord 'inbreng' was niet voor iedereen duidelijk, de jongeren vonden 'mijn mening' beter. Ook deze suggestie is doorgevoerd.

Als laatste was er bij vraag twee behoefte aan een antwoordcategorie 'soms', deze is toegevoegd.

5.1.2

Hulpverleners

De hulpverlenervragenlijst is voorgelegd aan twee hulpverleners.

Algemeen

Tijdens het invullen merkten zij op dat de vragenlijst hun bewust maakt van wat zij wel en niet weten over cliëntenparticipatie in hun eigen organisatie. Op deze wijze beschouwd, vormt de JJJ-meter een bewustwordingslijst die aan versterking van cliëntenparticipatie in zichzelf bij kan dragen.

Jongere of ouder onderverdeling

Beide hulpverleners gaven de voorkeur aan het opnemen van beide opties, omdat dat nogal verschillend kan zijn.

Weet ik niet optie

Het antwoord 'weet ik niet' is bij verschillende vragen gewenst en geeft ook informatie. Naar aanleiding hiervan is bij elke vraag een weet niet optie toegevoegd.

Vragen

De hulpverleners gaven aan dat antwoorden nogal verschillend kunnen zijn afhankelijk van de leeftijden in de groep en de mate waarin de ouder noodzakelijk wordt betrokken bij het hulpverleningsproces. Naar aanleiding hiervan was een item naar de vanzelfsprekendheid van het betrekken van ouders gewenst. De volgende stelling is vervolgens opgenomen bij vraag 4: In mijn werk is het vanzelfsprekend om cliënten te betrekken bij de hulp'.

Ook de hulpverleners vonden de term 'klankbordgroep' niet zo geschikt. Daarom is het woord net als bij de jongeren vragenlijst vervangen door 'panel (forum)'.

Item a van vraag 4 'Als hulpverlener luister ik naar wat cliënten belangrijk vinden' zou volgens de hulpverleners geschrapt kunnen worden omdat elke hulpverlener dat belangrijk vindt. Echter, omdat deze vraag wel heel basaal is en een belangrijk onderdeel van hulpverlening omvat, is dit item toch in de vragenlijst gebleven.

Als laatste kwam de suggestie op om vragen op te nemen over het oordeel van medewerkers over het organisatiebeleid ten opzichte van participatie. Naar aanleiding hiervan is vraag 7 met vier items opgenomen.

'Ik ben zelf gemotiveerd om bij te dragen aan cliëntenparticipatie', 'Ik kan als hulpverlener ideeën inbrengen in de organisatie over cliëntenparticipatie', 'de organisatie heeft over het algemeen waardering voor de inbreng van ideeën, ook die van mij', 'heb je suggesties om cliëntenparticipatie in de organisatie te versterken?'.

5.2

Raadpleging ouders

De vragenlijst is tevens voorgelegd aan twee ouders. Over het algemeen waren zij positief en vonden zij de vragenlijst er goed uitzien. Zij kwamen nog wel met wat verbeterpunten.

Bij de inleiding en het slotstuk raadden zij aan iets positiefs toe te voegen over hoe belangrijk het is dat de ouder meedoet/heeft meegedaan aan het onderzoek. Dankzij deze input zijn de volgende zinnen in de vragenlijst opgenomen:

"Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 10 minuten. Wij stellen het zeer op prijs als u meedenkt. Hiermee helpt u ons de inspraak van cliënten te verbeteren".

"Bedankt voor het invullen! Dankzij uw mening kunnen wij de inspraakmogelijkheden van cliënten in de jeugdzorg verbeteren!"

De ouders wilden graag bij vraag 2 een extra antwoordmogelijkheid "soms" toegevoegd hebben. Deze suggestie is doorgevoerd. Tevens kwamen zij met een suggestie voor een gesloten vraag "Vindt u in het algemeen dat u voldoende uw mening kunt laten horen" (ja/nee) gekoppeld aan de open vraag "waarom".

Ook bij vraag 6 wilden zij graag een extra antwoordmogelijkheid "weet niet" plus een gesloten vraag "Vindt u in het algemeen dat de instelling voldoende met u mening doet." (Ja/ Nee) gekoppeld aan de open vraag "waarom". Zowel bij vraag 2 als 6 zijn deze veranderingen doorgevoerd.

5.3 Overige aanpassingen

Nadat de vragenlijsten zijn voorgelegd aan jongeren, ouders en hulpverleners zijn er in overleg met JIJ-Utrecht nog een aantal overige aanpassingen gedaan.

Als eerste zijn er vijf vragen over diversiteit toegevoegd aan de vragenlijsten. In eerste instantie was dit een aparte categorie/kopje, maar later zijn de vijf vragen verdeeld onder de andere categorieën/kopjes.

Het betreft de volgende vijf vragen:

"De instelling luistert naar mijn ideeën over hoe jongeren met een buitenlandse komaf zich (beter) thuis kunnen voelen op onze instelling".

"De instelling doet wat met mijn ideeën over hoe jongeren met een buitenlandse komaf zich (beter) thuis kunnen voelen op onze instelling".

"De instelling houdt actief rekening met gebruiken, rituelen, belangrijke feesten en gebeurtenissen uit verschillende culturen".

"Ik voel me, mede met erkenning van mijn (culturele) achtergrond, uitgenodigd om mijn stem te laten horen in deze instelling".

"In de wachtkamers op de instelling vind je informatiefolders in verschillende talen".

Als tweede is in de ouder- en hulpverlenervragenlijst "u" vervangen door "je" omdat "u" afstand zou kunnen scheppen. Later is dit in de ouder vragenlijst weer teruggedraaid.

Als derde zijn de verticale lijnen in de tabellen van de antwoordcategorieën onzichtbaar gemaakt. Dit schept meer rust voor de ogen.

Als vierde is de slotpagina in orde gemaakt. Er is door middel van een streep een duidelijke afscheiding tussen de vragenlijst en het formulier waarin deelnemers worden gevraagd lid te worden van het JIJ panel.

Als vijfde is de inleiding in de vragenlijst voor hulpverleners aangepast. Bij hulpverleners gaat het er niet om dat ze hun stem door middel van de vragenlijst kunnen laten horen maar meer om hun waardevolle kijk op de cliëntenparticipatie binnen hun instelling. Dit gegeven is toegevoegd aan de inleiding. De inleiding is nu als volgt:

"Naast de mening van cliënten wil JIJ Utrecht ook graag weten hoe professionals denken over de cliëntenparticipatie binnen de instelling. Op deze manier is het mogelijk om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van het niveau van cliëntenparticipatie en te kijken waar het beter kan".

Als laatste zijn er kleine puntjes op de i gezet zoals een schrijffout en consistentie van lettertype en lettergrootte.

6 Literatuurlijst

Dedding, C. (2009). "Delen in macht en onmacht. Kinderparticipatie in de (alledaagse) diabeteszorg." Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.

Hart, R.A. (1992). "Children's Participation: From Tokenism to Citizenship." Innocent Essays No. 4. Florence: Unicef.

Van Beek, F. & Rutjes, J. (2009). "Kwaliteitsstandaarden Jeugdzorg. Wat kinderen en jongeren belangrijk vinden als ze niet thuis wonen." Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Vandenbroucke, M., Braam, H., Gilsing, R., Steketee, M., Rutjes, L. & Strating, G. (2010). "De staat van jeugdparticipatie in Nederland vanuit het perspectief van gemeenten. Quickscan onder 175 gemeenten." Utrecht: Verwey-Jonker instituut.

Winter, M. de. (1995). "Kinderen als medeburgers. Kinder- en jeugdparticipatie als maatschappelijk opvoedingsperspectief." Utrecht: De Tijdstroom.

Winter, M. de, Kuppers, P. Baltum, H. (2003). "Eindrapportage Internetpanels Jeugdparticipatie." Utrecht: Universiteit Utrecht.

